Lodzer Tageblat № 4

Oplata pocztowa uiszcz. ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

לאדזשער טאגעבלאט

היינט 6 זייט ען

26־טער יאהרגאנג | 5. stycznia 1932 | דינסטאג, כ"ו טבת תרצ"ב | רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען פון: רעדאקציע 100-57, פון אדמיניסטראציע 100-47

שוידערליכער מארד אויף בזשעזשינער גאס

יודישער שאפער דער'הרג'עט א 60־יעהריגען יוד

דער אלטער יוד האט חושד געווען זיין 56־יעהריג ווייב, אז זי פערראט איהם מיטן יונגען שאפער.—שרעקליכע נקמה פאר דעם בלבול.—דער מערדער אנטלאפען.—דער מארד האט אויפגעציטערט די גאנצע אומגעגענר

דעם יודישען שאפער דראהט שנעל־געריכט

(ר.) אויף בזשעזשינער גאס האט זיך היינטיגען זונטאג 3 א זייגער בטאג אפגעשפילט א גרוילענדע טראגעדיע, וואס האט געקאסט דאס לעבען פון א 60־יעהריגען יוד.

זינט איניגע חדשים געפינט זיך אין לאדז דער קונסטמאלער - אמנוואויגער, דער 60־יעהריגער מאיר פלושעווסקי צוזאמען מיט זיין 56־יעהריגער פרוי און קינדער. צוליב עפעס שווערער לאגע, אין וועלכער זיי האבען זיך געפונען, האבען זיי נישט געקענט דינגען א אייגענע וואוינונג, האבען זיי, וואו נעמאנט נישט גענעכטיגט, און דאס איז טאקי געווען די הויפט־סבה פון טראגישען געשעהעניש.

מאיר פלושעווסקי איז אין די לעצטע קרינגס־יאהרען צוזאמענגעקומען פון לאנדאן, וואו ער האט געוואוינט צוזאמען מיט זיין פאמיליע 17 יאהר. ער האט נאך אונטער דארט 3 אויסגעגעבענע קינדער. ער איז פערפאהרען אין זיין אמאליגען וואוין־ארט קיין קונסק, און דארט איינגעארדענט א רעסטאראן. אבוסעלע שטעטער האבען די געשעפטען אנגעהויבען צו גיין מיט דער ביטער אראפ און אין 2 יאהר ארום, האט ער געמוזט ליקווידירען דעם רעסטאראן. פון רעזולטאט אן איז ער ארונטערגעפאלען אין א קראנקהייט. ער איז געווארען שרעקליך נערוועזיש, אין איהם האט זיך שטענדיג אויסגעוויזען, אז זיין ווייב פערראט איהם מיט אנדערע.

דאס ווייב האט פשוט געליטען פון איהם געברענטע צרות. זי איז נישט געווען זיכער צו געבען א בליק אויף א מאן, און ווער שמועסט נאך א שמייכלעלע אין, דאס האט מיט געשמעקט מיט סכנות־נפשות.

דאס ווייב האט דאס אלץ פערליט גענוטען, נישט געוואלט מאכען קיין לעפיש געלעכטער און זיך אליין געדריקט.

אזוי האט עס געדויערט א שעהנע פאר יאהר, צוליב די קראנקהייט זיינע האבען זיך די לעצטע זלאטעס אויך אויסגעלאזט. דאס האט נאך מעהר געווירקט אויף פלושעווסקי'ס געזונד־צושטאנד. ער האט זיין פרוי אנגעהויבען מאכען עפענטליכע סקאנדאלען, בעזונדערס האט ער חושד געווען, אז דער 35 יעהריגער יאסעל בזוואלסקי, א שאפער פון א קונסקער טאקסיבקע, וואס פאהרט פון קונסק קיין לאדז, אז ער האט דאס „אינטימע פערהעלטנישען" מיט זיין 56 יעהריגער פרוי.

צוערשט האט זיך דער שאפער אויסגעלאכט פון דער גאנצער זאך. ווען דער ענין איז שוין אבער דערגאנגען צו מענשען און זיין איניגע ווייב, מיט וועלכער ער האט שוין, אגב, 2 יונגלעך, האט איהם אנגעהויבען מאכען ארוואירפען, חלמאי ער האט מיט מאיר'ס ווייב „עסים", אז צווישען איהם מיט'ן 60־יעהריגען יוד שוין איניגע מאל געקומען צו מחלוקת'ן, אבער ווייטער נישט.

פערגאנגענעם ווינטער איז מאיר'ס ווייב, די 56־יעהריגע גראהע צופראבענע פרוי, צוליב דעם, וואס אין שטעטעל קונסק האבען זיך אויסגעלאזט אלע פרנסות, געקומען קיין לאדז, ארומגעוואנדעלט זיך בא די קרובים אויף בזשעזשינער גאס, בוז זי האט זיך דערשלאגען צו א פאסטען: זי איז געמליך, געווארען א קעכין אין יתומים־הויז אויף פולנאצנא 36.

מאיר פלושעווסקי דערוויסענדיג זיך, אז זיין ווייב איז אנגעקומען אלס קעכין אין נאך דערצו אין לאדז, וואוהין זיין „רוואל" יאסעל פאהרט מיט'ן אויטא אלע טאג, איז ער נאך מעהר אויפגערעגט געווארען. אוגט איז בוי איהם שוין נישט געווען קיין ספק, אז זיין ווייב פערראט איהם אין, גארנישט קלערענדיג, איז ער געקומען קיין לאדז און אוועק אין יתומים־הויז. דערזעהענדיג דארט דעם אויפזעהער, האט ער אנגעהויבען צו שרייען: ווענג, וואס די פערראטסט מיך מיט יאסל'ען האסטו דיך צוגענומען נאך אהינעם.

פערשטעהט זיך, אז מ'האט איהם פון דארט ארויסגעבעטען און פון דעמאלט אן איז ער נאך מעהר צעטראגען געווארען, און געהאלטען אין איין פארדען פון זיין פרוי, זי זאל נישט מעהר געהן אויף איהר פאסטען, נאר זי זאל זיין מיט איהם צוזאמען. ער האט אנגעהויבען האנדלען מיט אלטווארג, כדי צו ווייזען, אז ער קען נאך אויך פערדינען. די פרוי האט איהם געשריבען צו נעמען מיט גוטען, און ערקלערט, אז אויב ער וועט נאר פערדינען, וועט ער דינגען א וואוינונג, וועט זי געהן מיט איהם וואוינען און זיין א גאנצען טאג אין שטוב, און אויך קוקען נישט קוקען, דאס האט איהם אביסעל בערוהיגט.

זונטאג, אין קריטישען טאג, האט פלושעווסקי, ארויסקומענדיג צו זיין משפחה אויף קעלמא גאס נומער 3, גראד דארט אנגעטראפען זיין פרוי צוזאמען מיט איהר שוועסטער און גראד האט דער גורל געוואלט, אז דער אזוי געדריפענער „רוואל" יאסעל בולאווסקי זאל אויך דארט זיין.

חעה. מאן איז דערפון אזוי אויפגעקאכט געווארען, אז ער האט זיך אנגעהויבען צו קריגען מיט אלעמען. דער שאפער בולאווסקי איז אראפ און נאך אין אויפגעשטעלט זיך בוים רוג מארשונגער און בזשעזשינער.

אפקוקענדיג זיך איז מאיר פלושעווסקי ארויס צוזאמען מיט זיין שוועגערין און זוהן. ארויסגעהענדיג פון קעלמא גאס אויף בזשעזשינער, האט ער דארט געטראפען ארומדרעהען זיך דעם שאפער. דערנעהנטערנדיג זיך, האט יאסעל געזאגט צו דער שוועגערין, אז ער וועט איהם צומורשען. די שוועגערין האט עס אנגענומען פאר א געלעכטער און זי איז ארוין אין געוועלב, עפעס קויפען.

מאיר, געהענדיג אזוי מיט'ן יונגעל צו דער מארשונסקא גאס, האט דערוויל איהם געגעבען צעהן גראשען, ער זאל פון געוועלב ארויסברענגען פאר איהם 2 פאפיראסען.

אין דער רגע, ווען דאס יונגעל איז ארוין אין געוועלב, איז יאסעל צו צו מאיר'ן, פערמאכט די האנד אין א פויסט און געגעבען איהם אזא שטארקען קלאפ אין קראנקען קאפ ארוין, אז די גאס האט האט שיער אפגעהולכט. מאיר איז באלד אוועקגעפאלען, פון מזל. און נאך האט אנגעהויבען צו רינגען בלוט, געמישט מיט אזא גרינגע שוים, און ער האט גלייך פערלוירען דאס לשון.

דאס יונגעל, ארויסקומענדיג פון געוועלב, האט גענומען ארומזוכען זיין טאטען. דא ערשט האט ער פון דער אנדערער זייט טראטואר דערזעהן שטעהן אנ'עולם. ער איז שנעל ארוובער, דורכגעשטופט זיך צווישען עולם און דערזעהן ליגען זיין טאטער אויפ'ן שנה גוסס'.

די געשרייען און געוואלדען פון די ארומיגע האבען וויט אפגעקלינגען, בוז עס איז אנגעקומען די „גיבע הולף" און מאיר פלושעווסקי'ן אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל, וואו ער איז געלעגען פארטאגס געשטארבען.

דער מערדער יאסעל בזוואלסקי האט אויסגענוצט די סימפאטיע און איז געלם געווארען.

ער ווערט אוצט געזוכט דורך דער פאליצי אויס ערווארט שנעל־געריכט.

די גאנצע בזשעזשינער גאס איז געלימען א גאנצען טאג געווען אונטער'ן רושם פון שרעקליכען מארד.

ווי זמיר דערוויסען זיך אין דער לעצטער מינוט, איז געלטען פארגאבט דער טויטער קערפער אפגעפיהרט געווארען אין פראזעקטאריום אויף א סעקציע. כדי פעסטצושטעלען, ווי וועט דער קלאפ האט פערארזאכט דעם טויט.

די לויה פון אומגעקומענעם וועט מסתמא היינט שוין נישט קענען פארקומען.

מיט דער לויה פערנעמט זיך אויך דער „חסד של אמת".

אינזער חשוב'ער פריינד און מיטארבייטער ה' פאוועל ליפשיץ
צוליב דעם טויט פון זיין ליבען פאטער
נ"ע יעקב יצחק
דריקט אויס דעם וואַרימסטען מיטגעפיהל
די רעדאקציע פון „לאדזער טאגעבלאט"

אונזער אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער'ן
ג' און ה' פרעזעס חיים זעליג טופענבאך
צוליב דעם טויט פון זיין מוטער
נ"ע פריווע
המקום ינחם אותו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים
די פערוואלטונג און מיטגלידער פון קעלבער־שעכטער־פעראיין, פאדשעטשנא 10.

Wykwalifikowana
Nauczycielka
języka polskiego i matematyki i ma kilka godzin wolnych. Przyspasabia uczniów i uczenic do 7-ej klasy. Ceny przystępne. Wiadomość w adm. pisma sub. „Wykwalifikowana".

צו פערדינגען
פון זאפארט 3 שטובען מיט אמוד מיט בעקוועמליכקייטען צו ערפאהרען פיעטריקאווער 10, רעכטער איינגאנג, וואוינונג 14.

זאל „פילהארמאניע" (נארוטאוויטשא 20)
מיטוואך, דעם 13־טן יאנואר, 1932 קומט פאר
א גראנדיעזער קאנצערט פון גוט בעקאנטען, בעליבטען ארטיסט
יוסף סטרוגאטש
נייער רעפערטואר פון פאלקס־ און פאלקסטימליכע לידער, ווי אויך צום ערשטען מאל חזנ'ישע קאמפאזיציעס
מיט'ן אנטייל פון רעוועלערס'ן־קווארטעט – אונטער דער לייטונג פון דיר. זעלמאן.
פרייזען אין די ווייטצרדיגע גרענצען.

אונזער אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל דריקען אויס אונזער ג' פער־וואלטונגס־מיטגליד
חיים זעליג טופענבאך
צוליב דעם טויט פון זיין מוטער
נ"ע פריווע
המקום ינחם אותו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
די פערוואלטונג און מיטגלידער פון שעכטער־הורטאווניקעס־פעראיין פון גאשטשינער דוואר אין לאדז, פאדשעטשנא 10.

צו פערדינגען
א גוט איינגעפירטע בעקעריי מיט 2 אייוועגס, און 2 שטובען מיט א קיך צו דינגען ביים וויהט. צו ערפאהרען ביים אדמיניסטראטאר פון הויז נארוטאוויטשא 24.

פלעגט די פיס
PEDICURE
S. Łódzki

Traugutta 5 (Krotka) m. 18 tel. 170-37
נעמט אן פון 11-2 און פון 4-7 גצוו. אסיסטענט ביי מיסטער עלעמאן (הינער־אויגען אנשטאלט אין לאנדאן) ספעציאליסט צו בעזייטיגען היהנער־אויגען און הארנהויט ווי אריינגעוואקסענע נעגעל אהן שמערץ.

Dr. Wołkowyski
צעגיעלניאנא 4
טעלעפאן 216-90
ספעציאל־ארצט פאר הויט ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע. אלע־ארט אנאליזע בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראלען.
נעמט אן פון 9-2, און פון 5-9 אווענד.
בעזונדער ווארטע־זאל פאר פרויען.

Dr. med. J. LUBICZ
כירורג און ארטאפעד
פאלודניאווא 9 – טעל. 183-17
ספעצ. פון צוזאמענשטעלען געבראכענע הענד און פיס קראנקהייטען פון ביינער און גלידער: שווינדזוכט (גרוזליצע), אטרעטיזם, ראמאטיזם, פערקרימונגען פון פלייצעס, רשילאקעס. היילונג מיט איינשפריצונגען: אייגענע פראצעדורע, פון ארטאפעדישע אפאראטען, יוקלאנעס אויף פיס־שמערצען, קינסטליכע הענד און פיס (פראטעזן) גארסעטען, ברוכבינדען (פאסקעס) א.ז.וו.
נעמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

דאנקזאגונג
א הערציגען דאנק דריקען מיר אויס דעם
ה' איגנאץ האלזבאנד און פרוי
ווי אויך פרל. געדאנק פאר זייער בעמיהונג און איבערגעבענהייט פאר חתונה מאכען א ארימע חתונ־כלה אין זאל פיראמאוויטשא 3.
א גרופע בעזוכער.

Dr. med. W. Eychner
אקושער און פרויען־ארצט
וואוינט איצט
צעגעלניאנא 4 (נעבען קינא „טשארי"), טעל. 134-72
נעמט אן פון 2.30-4 און פון 7-8 אווענד.

Dr. med. Ludwik Falk
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און געשלעכטס־קראנקהייטען
נאווראט 7, טעל. 128-07
נעמט אן פון 10-12 און פון 5-7.

ד"ר. מ. וואלפסאן
האט זיך איבערגעצויגען
אויף נארוטאוויטשא 2 (דזיעלנא) טעל. 128-83
נעמט אן פון 5 – 7 אווענד

Dr. med. EYCHNER JAKOB
ספעציאליסט פאר אינערע־ און קינדער־קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען
שרודמיעיסקא 12, טעלעפאן 111-24
עמפאנגט טעגליך פון 6 ביז 8 אווענד.

צענטר. האנדווערקער־פערבאנד. פאלודניאווא 4
פרייטאג, דעם 8. יאנואר 1932, 8.30 אווענד קומט פאר
א ליטעראריש קינסטלערישער פאמיליען־אווענד
מיט דער בעטייליגונג פון לאדזער יונגען שריפטשטעלער
ש. בערלינסקי
וועלכער וועט רעציטירען פון זיינע נייעסטע שאפונגען
ס'נעמען אויך אנטייל מיטגלידער פון „לאדזער יודישע טעאטער־סטודיע"
מיט איינאקטערס, דעקלאמאציעס מאנאלאגען א. א. וו.

אפראנט צימער
מיט אלע בעקוועמליכקייטען
זאפארט איבערצוגעבען
אפערטען אפצוגעבען אין דער אדמיניסטראציע

א וואוינונג
פון צוויי שטובען מיט א קיך
בילינ, באלד איבערצוגעבען
אלטע ציטער מאי 23, וו. 24, פארטער.

אנ'ארט צו שלאפען
באזונדער מיט א פראצאווניע, ביי אנשטענדיגע פאמיליע. צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע פון

קאמענדיגע וואך פסק-דין אין „בריסקער" פראצעס

גרויסע ענטפער-רעדע פון פראקוראר גראבאווסקי

ווי אזוי מאהאטמא גאנדי איז ארעסטירט געווארען

דער אויפשטאנד אין אינדיען צופלאקערט זיך

לאנדאן, 4. יאנואר (סעצע.) דער ארעסט פון הינדוסטאן-פיהרער מא-האטמא גאנדי איז פארגעקומען ביי פאלגענדע אומשטענדען.

א שעה פאר'ן ארעסט האט גאנדי נאך געהאלטען א גרויסע רעדע צו א גרויסען המון און זיך צוגעפאסט צום אויסדרוקען אין קאמף. דערביי האט גאנדי ערקלערט, אז ער איז זיכער אז מען וועט איהם א ליאדע טאג ארעסטירען און ער איז דעריבער גליקליך נאך צו קענען רעדען פון דער טריבונע צום פאלק.

נאך דער פערזאמלונג, איז דער המון זיך צוגאנגען און גאנדי האט זיך געצויגען אין זיין וואוינונג געלעגט שלאפען. באלד זיינען אריין 6 פאליציי-אפי-צירען, וואס האבען איהם אפגעפיהרט. גאנדי האט דער מינוט וואס זיי האבען איהם ארעסטירט...

האבען איהם אויפגעוועקט און געוויזען דעם ארעסט-בעפעהל. גאנדי איז דאן געלעגען הינטער א ליילעך איינגעוויקעלט. ער האט ארויסגעזאגט אז ער וועט זיך אונטערווארפען דעם בעפעהל און האט איהם ערלויבען מען זאל איהם איבערלאזען א בריף צו זיין סעקרעטער. נאכ'ן אנשרייבען דעם בריף איז ער אפגעפיהרט געווארען אין דער תפיסה יעראוודא אין פאאנא.

אין דער זעלבער תפיסה האט מען אויך איינגעזעצט דעם פרעזידענט פון אינדישען קאנגרעס פאטעל.

באמבעי, 4. יאנואר (כפעצ.) נאכ'ן ארעסט פון גאנדי'ן פערשטארקט זיך אלץ מעהר די בעוועגונג פון פאסיווען ווידערשטאנד געגען דער ענגלישער רע-גירונג. וואס בעשטעהט אין נישט אויספיהרען די פעראָרדנונגען פון דער ענגלי-שער אדמיניסטראציע. נישט צאהלען קיין שטייער. עס קומען פאר פסדר'דיגע ארעסטען פון די נאציאנאלע פיהרער און מיטגלידער פון קאנגרעס. אויך דער נייער פרעזידענט פון קאנגרעס ראזשאד איז ארעסטירט געווארען.

אין אלאהאבאד איז געקומען צו בלוטיגע צוזאמענשטויסען. ס'זיינען פאריהאן צוויי טויטע און פיל פערוואונדעטע. 20 פערזאן זיינען ארעסטירט געווארען.

פון דער לעצטער מינוט

ווארשא (טעלעפאניש) היינט האט זיך פאר'ן ווארשא-פינאנץ-מיניסטער זא-ווארזקי פארגעשטעלט א דעלעגאציע פון יודישע סוחרים און די פערוואלטונג פון דעם. ווישליצקי, געפנער א. א. די דעלעגאציע האט אפגעגעבען די בעשלוסען פון לעצטען סוחרים-צוזאמענפאהר און איבערגעגעבען א מעמאריאל. ווענען רוט-שאלד-שטייער פאר קליינע אינטערנעהמונ-גען, וואס ווערען געצוואונגען אין צו הויך-לער מאס.

— די „באנק-פאלסקי" האט בעשטימט די הויך די ווידענדע פארן פערגאנגע-נעם יאהר אויף 12%.

— די בעקאנטע פוילישע פערלאגס-געזעלשאפט מ. ארצט פערלאנגט א גאדזער.

— פרייטאג קומט קיין ווארשא דער רומענישער אויסערן-מיניסטער פירשט דמיטרי גהיקא.

— די יודישע קינסטלערין פון ניו-יארקער קינאט-טעאטער בערטא גערשטיין איז ארעסטירט געווארען אין הענטעל, ווייל די ווזא איז אויסגעגאנגען. נאך אנ'איבערזעצונג אין דער ווארשאווער זעווארט האט מען די קינסטלערין בעפרייט.

— דאס ווילנער שול-קוראטאריום האט פערמאכט 10 פריוואטע ליטווישע שולען.

— צוליב די לוין-רעדוקציעס זענען אין א רייהע פאבריקען אין בערלין אויס-געבראכען שטרייקען פון קאמוניסטען.

— די בערלינער פרעסע מעלדעט וועגען גרויסע דעפראודאציעס אין א גרויסער ווארשאווער באנק. די דאזיגע ידיעות זענען איבערגעטריבען.

— אין סיריען איז געקומען צו בלו-טיגע דעמאנסטראציעס. ס'זענען דא 6 טויטע, און פיל פערוואונדעטע.

— סענאטאר באראה איז געווען אויף א מיטינג ביים פוילישען אמבאסאדער אין וואשינגטאן פיליפאוויטש.

געזעצען דעם רבנים-צוזאמענפאהר אין ווארשא

ווארשא (טעלעפאניש) היינט האט זיך אין לאקאל פון דער ווארשאווער קהלה אנגעהויבען דער צוזאמענפאהר פון רבנים. עס זענען געקומען ארום 300 דעלעגאטען פון גאנץ פוילען. עס זענען אויך געקומען פיל פון די קרעסען.

פון אמעריקא, ראוועץ, דעם מיטגליד פון ווארשאווער ראבינאט קאגעל. די רבנים פון ראדזימין, מראדוזסק און אנד.

הרב לווינשטיין עפענט דעם צוזאמענפאהר. ער מאכט א ברכה שהחיינו, רע-דוקציע נעמט דאס ווארט הרב אומשע מאיר לעווין, וועלכער בעגריסט די פארשטעהער פון דער רעגירונג און דאן געהט ער אריבער צו אקטועלע פראבלעמען.

...

צום סוף פון דער עפענונגס-זיצונג ווערט געוועהלט א פרעזידיום, אין וועל-כען עס געהען אריין די רבנים פון ראדזשע, טאמאשאוו, פלאשקע, ליובלין, סובאלק, פונסק א. א.

דערמיט האט זיך פערענדיגט די ערש-טע זיצונג פון רבנים-צוזאמענפאהר.

פון לאדזער האנדעלס-געריכט.

בעשטעטיגט דעם אויסגלייך פון אקצ. געז. „גומא"

(S) אין פארגאנגען יאהר איז ערקלערט געווארען א אויפגעלאזט דער אקציעס-געזעלשאפט „גומא". די אינטערנעהמונג פון גומי-אויסארבייטונגען איז שפעטער געפיהרט געווארען אויפ'ן חשבון פון דער קרעדיטארען-מאסע און א ראנק דעם איז דער פירמע געלונגען איבערצואייגען צו פערקלענערן איהרע חובות, בנוגע פערקלענערונג ...

אויף דער לעצטער פערזאמלונג פון די קרעדיטארען איז געקומען צו אנ'אויסגלייך, לויט וועלכער די באנקראט-פירמע דארף אפצאהלען איהרע חובות אין דער הויך פון 20 פראצ. צאל-באר אין 4 האלב-יעהרליכע ראטעס.

פאר'ן אפמאך האבען זיך ארויסגע-זאגט 22 קרעדיטארען. בלויז דער פאר-שטעהער פון דער ווינער פירמע „אמע-ריקאן אייראפא עקספארט עט אים-פארט קאמפאני" האט ארגאניזירט, איז געקומען א אפאזיציע געגען אויס-גלייך, אנווייזענדיג, אז זי האט א חשד די פירמע זאל זיין בעגאנגען א בעוואוסטזיניגען באנקראט.

דאס געריכט האט אפאזיציע נישט גענומען אין אכט און דעם אויסגלייך בעשטעטיגט.

* * *

דער ריכטער-קאמיסאר פון דער גע-פאלענער פירמע ווורטשוצקי, בעזיצער פון א פארבערייע און אפרעטור אויף פעט-רוקאווער 75 האט זיך געווענדעט וועגען בעשטימען א צאפ-מערמין פערטי-צושטעלען דעם מצב פון די חובות, צו-ליב דעם, וואס נישט אלע קרעדיטארען האבען בין איצט אנגעמאלדען זייערע תביעות.

דאס קראנקען-געריכט האט די אפגע-ווארפען, ווייל דער טערמין איז שוין צוויי מאל בעשטימט געווארען און לויט'ן געזעץ דארף מען מעהר ווי צוויי מאל דאס נישט טון.

צום דאזיגען בעשלוס האט דער פר-פולמעכטיגטער פון דער פירמע ארוו. לאנקאווסקי פערלאנגט אן אפעלאציע-געריכט, וואס האט אבער די אנקלאגע אפגעווארפען און בעשטעטיגט דעם אור-טייל פון לאדזער קרייז-געריכט.

1000 זל. שטראף

פאר נישט אפהיטען דעם 8-שעה'דיגען ארבייטס טאג

(א) דאס ארבייטס-געריכט האט גע-מען פערמישפט א גאנצע רייהע ארבייטס-געבער צו גרעסערע שטראפען פאר נישט אפהיטען דעם 8-שעה'דיגען ארבייטס-טאג. דערונטער איז רודאלף ליפינסקי פערמישפט געווארען צו בעצאהלען 1000 זל. אדער 1 חודש ארעסט, דער בעקערס בעזיצער אלפאנס גרובמשינסקי פון גא-פיורקאווסקי 39 — צו 100 זל. אדער 7 טאג ארעסט.

א פאציענט א גנב

(S) אין דער וואוינונג פון ד"ר ראף קאווסקי (קאנסטאנטינער 9) איז גע-מען ארייגעקומען א „פאציענט" און, ווארטענדיג אויפ'ן דאקטאר, האט ער פון קאבינעט ארויסגענומען דעם דאק-טארס פעלץ פאר 3000 זל. און נעלם געווארען.

יודיש טעאטער פילהארמאניע

דירעק. א. בעזמאו און ד. צעלמייסטער

נאר 1 גאסטשפיל

היינט דינסטאג, 9 אווענד אין פאלקס-טעאטער זגערזשער 17

מיט די בעליב-טע סובערעטין

לאלא יאקובאוויטש

די שוזהסטע און הומארסטפולע אפערעטע אין 3 אקטען

די אמעריקאנער רביצין

(פון ברילעוומע בין ניו-יארק)

צום שלוס: א גרויסער דיווערטיסמענט

מיט'ן אנטייל פון די

בעסטע ארטיסטען פון „פילהארמאניע" און קאמעראל-טעאטער

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

אכטונג לאדזער טעאטער-עולם!

פרייטאג, דעם 8-טען ד. ח. ערווארט אייך א גרויסע סענסאציע

„פערדאפלען דעם יוד. בעזיץ אין א"י!"

אונטער דער דאזיגער לאזונג דארף געפייערט ווערען דער יובל פון נאציאנאלען יודענטום

אויפרוף פון לאדזער יובל-קאמיטעט

יודען! בירגער פון לאדז!

דאס יודישע פאלק און דער נאציאנאלער וועלט פייערט הייאהר א גרויסען יום-טוב.

מיט פופציג יאהר צוריק איז דער צמט פון פאגראמען און רוסלאנד, פון א געוואלטיגער ירידה און יודישען לעבען, פון א בהלה שטמוגג, וואס דאס זיך ארויסגעריסען צווישען די יודישע פאלקס מאסען האבען זיך געפונען צווישען אונז א פאר צעהנדליגער אידעאליסטען, וואס האבען ארויסגעווארפען און פאלק די המליצה ווערטער: „בית יעקב לכו ונלכה" (ביל"ו) און זענען געגאנגען קיין ארץ ישראל, כדי דארט צו בויען א נייע לע-בען, געגאנגען אהן אלץ: אהן פאר-בילדונג, אהן ארבייטס-געצייג, אהן געלט, אין א פאלק חונמער זיך; אהן א הסכמה מצד דער דעמאלדיגער טערקישער רע-גירונג, אהן א ארגאניזאציע, וואס וואלט געזארגט באמת ווי עס איז פאר זייער גורל. געגאנגען אין א ווסט אין מדבר'ן לאנד, אהן קולטור, אהן זיכערקייט, אפילו אהן א ארגענטליכע ארמינוסטרא-ציע. געגאנגען אבער מיט א גרויסען גלויבען און א אנגעהויבענע איבערצייגונג, מיט דעם בעוואוסטזיין, אז נאר דאס קאן ווערען א לעזונג פון דעם פראבלעם...

... איז א שעהנעדע נאציאנא-לע צוקונפט.

נאך א צוואנציג גרויסען יובל פייערן ביזר אבער הונדערט יאהר און דוקא אין די נאהענטסטע פאר טעג. אויף די בילו'ו אין הובבי-ציון בעוועגונג האט צום ערשטען מאל פראקלאמירט דאס גרויסע ערלעזונגס. אז נאר מיט יודישער אר-בייט קאן אויפגעבויט ווערן א יודיש ארץ ישראל, און מיט 20 יאהר שפעטער טוט שטעלען דער צווייטער גרויסער גדאנק אין פאלק: דער געדאנק, אז אהן א יו-דישען בארדען איז אויך צוועקלאז יו-דישע ארבייט. גאר בארדען, געהויפט פון פאלק און פאר'ן פאלק.

„גאולה תתנו לארץ", קויפט אויס דאס לאנד פאר'ן פאלק — דאס איז געווען די גרויסע לאזונג, וואס איז ארויגעוואקסען געווארען אין די פאלקס-מאסען און די-צעמבער 1901, געפונענדיג זיין ארגאני-זאציאנישען אויסדרוק אין קרן קימת לישראל. ...

מיט אן אויסגעשטרעקטע האנט צום יודישען פאלק פאר די נאציאנאלע העלדען, כדי אויך אזא אופן צו פעראייביגען זייערע נעמען, מיר קענען זיך דעם לוקסוס פון אזעלכע ימים-טובים נישט ערלויבען. עס איז נאך גוט אלץ דערגרייכט געווארן, אונז א"י נישט אונזער לאנד, נאך שטוקט זיך דאס פאלק אין גלות און הונגער און פונוישע און גייסטיגע מאטערנישען אין די גלות-לענדער, נאך ווארטען צעהנדליגער טויזענדער פון אונזערע חלוצים אויף דער מעגליכקייט צו געהן אין לאנד און וועטער בויען זייגע חורבות, נאך ווארטען גרויסע שטחים ערד אין לאנד בין זיי וועלען דערלויזט ווערען פאר יו-דישער ארבייט. וואס איז נאך דער וועג אין גרויס די מנוה, איז אט צוליב דעם, קאן דער הענטיגער גרויסער דאפעלטער יום-טוב ווערען פון אונז נאר אויף אזא אופן: פערדאפלען אין פער-דרייפאכען אין פערצעהנפאכען אונזער ארבייט פאר'ן קרן קימת לישראל, זאמ-לען מיט דער גרעסטער אנשטרענגונג די פאלקס-גראשענס, כדי צו בויען דאס לאנד, מאכען פון די פלאמענדיגע אותיות: „גאולה תתנו לארץ", דעם סאמע צענטער פון אונזער טאג-טעגליכען פאלקס לעבען, נט ריהען ביז וואנען דאס לאנד ווע טיטערען אונזער לאנד — נישט מיט פוזישער געוואלד נאר מיט א גרויסער שעפערישער קאלאניזאציע-ארבייט, דאס וועט זיין דער בעסטער און דער שענס-טער דענקמאל, וואס מיר קענען היינט אויפשטעלען אונזערע „ביל"ו"יים.

יודען! געדענקט דאס! לאז דער א"י-געדאנק ארייגדרינגען טיף אין אי-בוג און אונזערע הערצער! אלע צו דער ארבייט פון קרן קימת לישראל! פאר אונזער לאנד! פאר אונזער צוקונפט!

לאדז, יאנואר 1932.

ד"ר אידר ראזענבלאט

משה הילילא

מרדכי מארלעווע

שמואל לעוו

קלמן לעווענטאל

אשר ענגעל צוויטשער

לאדזער אימפארט דורך גדיניע

ווערט וואס אמאל גרעסער

(S) אין שייכות מיט די הנחות, וואס זאלען גענעבען ווערען די אימפארטע-רען ביים אריינפיהרען סחורות דורכ'ן גדיניער פארט, האבען די לאדזער ווירט-שאפטליכע קרייזען צוגעשיקט צום מיניס-טעריום א גענויע רשימה פון די אימפאר-טירטע סחורות אין לאדז, וואס בעווייזט, אז לאדז העלפט מיט אין א גרויסער מאס צו דער ענטוויקלונג פון פארט אין גדיניע.

נייער שטאט סטאראסטא

נעכטען געקומען קיין לאדז

(S) נעכטען איז קיין לאדז אנגעקו-מען דער נייער סטאראסטא ה. פאראפיני-סקי און אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן ווויעוו.-סטאראסטא ראשוצקי.

נאך דער קאנפערענץ זענען זיי בייסע אויפגענומען געווארען דורכ'ן וואיעוואדא יאשטשאלט.

געפאהרען קיין ווארשא

און דארט געשטארבען

קיין ווארשא איז ארויסגעפאהרען צו די קרובים די לאדזערין יטא ברענדעס. ארויסקריכענדיג אויף א לייטער איז זי אראפגעפאלען, צעשמעטערט זיך דעם שארבען פון קאפ און געשטארבען אויפ'ן ארט.

פון דער ארגאניזיר-קאמיסיע

פון האנדווערקער-שניידער-צעך בעשטעלט (פיעטריק. 64)

אין צוזאמענהאנג מיט די רעזאלוציע פון שניידער-צעך (פיעטריקאווער 20), וועלכע פערעפנטלעכט די מאט פון „איינוגע" מיטגלידער, וואס דראהט דער נאנצקייט פון אויפגעשטעלטען צעך, ערקלערען מיר, אז אויב ס'איז געקומען דערצו, אז ס'איז געשטעלטען געווארן דער שניידער-צעך טראגען די אויסשליס-ליכע פעראנטווארטליכקייט דערפאר צוויי-דריי תקיפים „פאליטיק-מאכער" פון דער פערוואלטונג פון שניידער-צעך, וועלכע ווילען פערוואנדלען א פראפעסיאנעלע האנדווערקער-אינסטיטוציע אין א פאליטיש-פארטייאיש קרעמל. וויער גאנצע ארבייט בעשטעהט נאר אין ארייגברענגען צווישען די מיטגלי-דער, וועלכע זיי נוצען אויס לטובת זייער פארטיי-פאליטיק און רעקלאמירען זיך אין דער עפענטליכקייט מיט כלומרשט'ע טאטען. וואס זענען קיינמאל נישט געווען אין דער ווירקליכקייט. אט די תקיפישע „ארבייט" האט דערפיהרט דערצו, אז אלע אויפריכטיגע מיטגלידער, וועלכע שטעהען אויף דעם שטאנדפונקט אז א האנדווערקער-צעך פוז זיין אנ'אומפארטייאישע אינסטיטוציע און פיהרען א פראפעסיאנעלע ארבייט לטובת זייער מיטגלידער, זענען געווען געצוואונגען ארויסצוטרעטען פון צעך און שאפען א אייגענעם צעך. און דאס איז געטאן געווארען נישט דורך עטליכע מיטגלידער, נאר דורך נייינציג פראצענט פון די מאנ-שניידער-בעשטעלט אין לאדז.

פאר דער ארגאניזיר-קאמיסיע

פארזיצער: מנחם הערשקאוויטש.

לאָדזשער טאָגעבלאַט

„Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skz. poczt. 16 אַדרעס

טעלעפאָנען: רעדאַקציע 160-57, אַדמיניסטראַציע 100-47

דער רעדאַקטאָר געפֿינט זיך פֿון 6 ביז 7 אין אָוונט

נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

א סוף צום לוקסוס

עס קומט אונז א סוף צום לוקסוס [illegible] ן דער נאָט-נאָרמאַלער צייט, אין וועל[illegible]ער מיר האָבען געלעבט א רוהע יאָהרען. [illegible] וועלט רופֿט עס קריזיס, ווייל עס פֿעהר[illegible]מעהט זיך, אז ווען מען דאַרף איבער[illegible]רן פֿון א צו-גוט לעבען צו א נאָרמאַל[illegible]בען, איז עס א קריזיס, אָבער אין [illegible] אמת'ן איז עס בלויז אַן איבער[illegible]גנגס-פּעריאָד.

א טעלעגראַמע פֿון ניו-יאָרק מעלדעט, [illegible] די גרויסע אַמעריקאַנער לוקסוס[illegible] „לויתן", די געוועזענע דייטשע שיף [illegible]אַטערלאַנד", וועלכע האָט די מעג גע[illegible]לט מאַכען א לוקסוס-רייזע, וועט די רייזע [illegible] נישט הערבסטפֿיהרען און די שיף וועט [illegible]שט מאַכען איהר רייזע איבער'ן אַט[illegible]נטיק נישט פֿריהער, ווי אין אַפּריל [illegible]19, די שיף האָט אויך אָפּגעזאָגט איר [illegible]שאַפֿט, וואָס איז בעשטאַנען פֿון עטי[illegible]ע הונדערט מענשען.

[illegible]תחילה קלינגט עס, ווי א קאַטאַס[illegible]אָפֿע, אָבער קוקט מען זיך צו צו דעם [illegible]ען פֿון די מענשען אין די לעצטע 10 [illegible]יאָהר, זעהט מען, אז דאָס איז נישט [illegible] ווי א רעזולטאַט פֿונם גרויסען [illegible]-קריזיס ווי פֿון דעם צו-פֿרייען [illegible]ס-לעבען, וואָס די מענשען האָבען [illegible] געפֿיהרט.

[illegible] שיף „לויתן" האָט געקאָנט ספּאָרען [illegible] פּאַסאַזשירען און איהר מאַנשאַפֿט [illegible] בעשטאַנען פֿון כמעט צוויי מאָל [illegible] פֿיל, ווי די צאָהל פּאַסאַזשירען. [illegible] אַרום איז אויסגעקומען, אז אויף [illegible] פּאַסאַזשיר האָבען זיך אויף דער [illegible] געפֿונען קנאַפּע 2 מענשען, אלס [illegible]. דער רעזולטאַט הערפֿון איז [illegible], אז א רייזע מיט דער ריזיגער [illegible] מיט אַנדערע גרויסע שיפֿען, [illegible] געקאָסט פֿורמאַליג טייערער.

[illegible] „מאַנגעניש" מיט דער שיף „לויתן" [illegible] בלויז א קלוגער בייספּיל צום גרוי[illegible] לוקסוס-לעבען, וואָס די מענשהייט [illegible] געפֿיהרט די לעצטע יאָהרען, אי[illegible]יפּט נאָך דער מלחמה.

[illegible] געלט איז אין די ראַזנע יאָהרען [illegible] צו פֿולער, מענשען האָבען נישט [illegible] בעטראַכט געלט פֿאַר א ווערט-זאַך, נאָר א מיטעל עס אויסצוגעבען, און אָפֿט מאָל אויסגעגעבען מעהר, ווי די כחות ערלויבען...

קוקט זיך גוט צו צום לעבען אין יעדען ווינקעלע פֿון אונזער קרייז, וועט איהר זעהן, ווי מענשען לעבען איבער זייערע כחות. פֿערשטעהט זיך, אז נישט אַלע מענשען לעבען אַזוי, פֿאַרהאַן מענשען, וועלכע קענען קוים אויסקומען, אָבער די מעהרהייט לעבט איבער דער גרענעץ פֿון זייערע פֿערמעגענס. דאָס האָט די אומנאָרמאַלע מלחמה-צייט מיט זיך מיטגעבראַכט און דאָס האָט געפֿיהרט צו דעם גרויסען און שווערען קריזיס פֿון דער וועלט.

שווער זיך איצט אָנצוקוקען צו די צייטען וואָס קומען, ווען שווער וועט זיין דעם גרעסטען סוחר, אָדער דעם פֿאַבריקאַנט צו פֿאָהרען מיט א טראַמוויי ווען ער איז געוואוינט צו פֿאָהרען מיט זיין לוקסוס-אויטאָ, לאָמיר זאָגען געשעפֿטען האָבען איהם נישט ערלויבט אזא גרויסע אויסגאַבע; שווער וועט זיין פֿאַר א טייל מענשען צו פֿאָהרען מיט א געוועהנליכער שיף, ווען זיי האָבען זיך צוגעוואוינט צו פֿאָהרען מיט די גרויסע און לוקסוס-אויסגעשטאַטעטע אַטלאַנטיק-שיפֿען, אָבער ווען נאָר זיי וועלען זיך צוריק צוגעוואוינען דערצו, וועט דאָס לעבען צוריק אַריין אין א נאָרמאַלען גאַנג, דאָס געלט וועט צוריק בעקומען דעם אַלטען ווערט, מען וועט שוין אויפֿהערען בויען די גרויסע צאָהל [illegible], קינאָס, [illegible] — מיר וועלען אַריין אין א נאָרמאַלען לעבען וואָס וועט זיך לאַנג און פּראָפּאָרציאָנעל אַנטוויקלען.

אונזער לעבען פֿאַר די לעצטע 15-10 יאָהר איז געלאָפֿען מיט צו שנעלע טריט, דאָס לעבען איז איבערגעוואַקסען אונזערע מעגליכקייטען און דאָס האָט געפֿיהרט צום קריזיס.

עס קומט דער סוף צום אומנאָרמאַלען לוקסוס-לעבען און מיר מוזען צוריקקעהרען צו א נאָרמאַלער צייט, וועלכע וועט זיין א סך געזונטערע פֿאַר'ן קומענדיגען דור.

י. שניאור

א יודיש געריכט אין אמעריקא

ניו-יאָרק. (ספּ. צום „ל. ט.") אין ניו-יאָרק איז פֿאַרהאַן א יודישער בית-דין, וואָס איז ספּעציעל בעשטימט אויף יודישע פּראָצעסען, אין וועלכע קריסטליכע ריכטער'ס קענען זיך נישט אָריענטירען. דער פּסק-דין פֿונ'ם דאָזיגען בית-דין האָט א יורידישע קראַפֿט.

דער צונויפֿשטעל פֿונ'ם בית-דין איז: א יודישער אָפֿיציעלער ריכטער, א רב, א סוחר און דער סעקרעטאַר פֿון געריכט איז אַן אַדוואָקאַט.

די אָפֿיציעלע שפּראַך פֿונ'ם געריכט איז ענגליש, אָבער אז א יוד וויל זיך אויס'טענה'ן אין יודיש, הערט מען איהם אויך אויס.

גינא מעדעם אין ריגא

ריגא. (ספּ. צום „ל. ט.") קיין ריגא איז געקומען די בעוואוסטע שריפֿטשטעלערין און „איקאָר"-טוערין גינא מעדעם, וועלכע קומט איצט פֿון ביראָ-בידזשאַן. איהרע איינדרוקען פֿונ'ם דאָזיגען געגנט, וואָס די סאָוויעטישע רעגירונג האָט געגעבען פֿאַר יודישער קאָלאָניזאַציע, האָט גינא מעדעם פֿערעפֿענטליכט אין א גאַנצע ריי יודישע צייטונגען און זשורנאַלען.

קיין ביראָ-בידזשאַן איז זי געפֿאָהרען אין דער שליחות פֿונ'ם אַמעריקאַנער „איקאָר". זי האָט גרעדט אין ריגא אַרויסצוטרעטען מיט א פֿאָרטראָג.

מאַנדזשוריען צופֿרידען פֿון יאַפּאַנישער אָקופּאַציע

דער כאַאָס אין כינא. — פֿאַרוואָס איז משאַנג-קאַי-שעק אָפּגעטרעטען? פּוילישע פּרעסע-שטימען וועגען די געשעהענישען אויפ'ן ווייטען מזרח.

די געשעהענישען אויפ'ן ווייטען מזרח, דאָס פֿערנעמען דורכ'ן יאַפּאַנישען מיליטער כמעט גאַנץ מאַנדזשוריען און שטעלען די וועלט פֿאַר א געשעהענעם פֿאַקט, האָט געפֿונען א ברייטען אָפּקלאַנג אין דער גאַנצער וועלט-פּרעסע. אויך די פּוילישע פּרעסע ווידמעט פֿיל פּלאַץ די דאָזיגע געשעהענישען.

„דער פּיהלבאַרסטער פּונקט פֿון די פּאַריזער בעראַטונגען פֿון דער פֿעלקערבונד-סעסיע — שרייבט די „גאַז. פּאָלסקאַ" — וואָס האָט פֿערנומען א פּאָר וואָכען צייט, איז ענטשיידען געוואָרען אין פֿערלויף פֿון אייניגע טעג פֿון קריגס-אָפּעראַציעס. איצט געפֿינט זיך גאַנץ מאַנדזשוריען, מיט'ן אויסנאַהם פֿון אייניגע צפֿון-פּונקטען אונטער דער יאַפּאַנישער אָקופּאַציע.

די פֿערשידענאַרטיגע בעפֿעלקערונג פֿון לאַנד: די מאַנדזשורען, קאָרעער און מאָנגאָלען בעגריסט מיט א געפֿיהל פֿון פֿערלייכטערונג דאָס בעפֿרייען זיך פֿון לאַנגיעהריגען קאָשמאַר פֿון בירגערקריג און רויבערייען מצד די ריוואַליזירענדע צווישען זיך כינעזישע „גענעראַלען", פֿון וועלכע די מעהרהייט האָט אָנגעהויבען די קאַריערע, אלס פֿיהרער פֿון כונכוזן-באַנדעס".

די צייטונג ווייזט דאָ אָן, אז די סימפּאַטיע, וואָס די וועלט האָט אַרויסגעוויזען פֿאַר דעם זיך בעפֿרייענדען כינא, איז געווען געשטיצט אויף פֿאַלשע יסודות, מחמת פֿאַקטיש האָבען אין כינא נישט רעגירט אידעען, די צילען פֿון נאַציאָנאַלער בעפֿרייאונג, נאָר געלד, מיט וועלכען מ'האָט איבערגעקויפֿט גענעראַלען. דערמיט ערקלערט עס זיך, וואָס די בעפֿעלקערונג פֿון מאַנדזשוריען אַרבעט נערן מיט'ן יאַפּאַנישען אָקופּאַנט, וואָס איז געקומען צום אויסדרוק אין פּראָקלאַמירען דעם ערשטען יאַנואַר 1932 די אומאָפּהענגיגקייט פֿון דער מאַנדזשורישער פּראָווינץ.

די צייטונג שטעלט זיך דאָ אָפּ אויף די רעגירונגס-ענדערונגען, וואָס זענען פֿאָרגעקומען כמעט גלייכצייטיג אין טאָקיאָ און אין נאַנקין, וועלכע האָבען געבראַכט צו א פֿערשאַרפֿונג פֿון דער לאַגע. אין יאַפּאַן איז געקומען צו דער מאַכט א רעגירונג פֿון גענעראַלען און אימפּעריאַליסטען. אויך די נייע כינעזישע רעגירונג איז קריגעריש געשטימט. די קאַנטאָנער פּאָליטיקער האָבען בעזייטיגט פֿון דער מאַכט דעם ענערגישען משאַנג-קאַישעק און זיי ווילען איצט אָנפֿיהרען אַנטייאַפּאַנישע רעפֿאָרמען אין כינא, וואָס פּאַסען זיך פֿיל נישט פֿאַר'ן דאָזיגען לאַנד. דער כאַאָס אין כינא פֿערשטאַרקט זיך פֿון טאָג צו טאָג, און דערמיט ערקלערט זיך אויך, וואָס די בעפֿעלקערונג פֿון מאַנדזשוריען האָט מיט אזא ליבע [illegible] אָפּגעזאָגט פֿון דער כינעזישער ממשלה.

רעדענדיג וועגען די סאָוויעטיש-יאַפּאַנישע בעציהונגען, שטעלט די צייטונג פֿעסט, אז רוסלאַנד בעמיהט זיך לפֿנים צו פֿערהאַלטען זיך נייטראַל צום יאַפּאַניש-כינעזישען קאָנפֿליקט. דאַגעגען אַמעריקאַ קוקט קרום אויף דער יאַפּאַנישער עקספּאַנסיע אויפ'ן ווייטען מזרח. דערמיט לאָזט זיך ערקלערען די גרויסע מאַנעווערס פֿון קריגס-פֿלאָט פֿון די פֿעראייניגטע שטאַטען.

אַנ'אַנדער זאַך איז, אז געוויסע פֿאַקטאָרען בעמיהען זיך אַרויסצורופֿען רוסלאַנד אין א קאָנפֿליקט מיט יאַפּאַן. אָבער דאָס זענען נישט עפּעס טשעכאָ-סלאָוואַקישע דיפּלאָמאַטען, נאָר לאָקאַלע פֿאַקטאָרען: מאָנגאָלען, וואָס אָריענטירען זיך אויף יאַפּאַן, וועלכע ווילען פֿון איין זייט זיך בעפֿרייען פֿון כינא, פֿון דער צווייטער זייט פֿון רוסלאַנד און בויען אַנ'אומאָפּהענגיגע מאָנגאָלישע מלוכה אונטער'ן פּראָטעקטאָראַט פֿון יאַפּאַן.

צוריקקעהרענדיג צו די געשעהענישען אין מאַנדזשוריען, פֿיהרט אויס די „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ":

„נאָכ'ן ליקווידירען דעם כאַנדזשוטום אין מאַנדזשוריען האָט דאָרט הערשען אמת'ער פֿרידען. אויף אזא אופֿן וועט דער ציל, וואָס דער פֿעלקער-בונד האָט זיך געשטעלט, הונדערט-פּראָצענטיג זיין דערגרייכט, הגם א ביסעל אין אַנ'אַנדער פֿאָרם, ווי די מלוכה-מענער האָבען עס פֿאָראויסגעזעהען.

דער קראָקאָווער „אילוסטראָוואַני קוריער" רעדט אַרום די געשעהענישען אין מאַנדזשוריען אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם צוריקציהען זיך פֿון משאַנג-קאַישעק'ן פֿון יענער פּאָליטישער טעטיגקייט. די צייטונג שטעלט זיך אָפּ אויף דער געשיכטע פֿון דער כינעזישער [illegible]-בעוועגונג, וועלכע איז מיט 20 יאָהר צוריק אָרגאַניזירט געוואָרען צוזאמען [illegible] אין די ראַהמען פֿון דער פּאַרטיי „קאָמינטאַנג", די געשיכטע פֿון משאַנג-קאַי-שעקס קאַמפֿען און נצחונות אין יאָהר 1927, ווען די וועלט האָט געמיינט, אז ס'הויבט זיך אָן א נייע תקופֿה אין כינא און זי האָט דעריבער אָנגעקענט די נאַנקינער נאַציאָנאַלע רעגירונג אלס די רעפּרעזענטאַנט פֿון כינעזישען פֿאָלק, די ענטשטעהונג פֿון דער קאַנטאָנער רעגירונג, וואָס האָט אָנגעהויבען א קאַמפֿ מיט נאַנקין און דער סוף איז געווען, אז דער דיקטאַטאָר משאַנג-קאַי-שעק צוזאַמען מיט זיין רעגירונג האָבען געמוזט אָפּטרעטען און ס'איז איצט געשאַפֿען געוואָרען א [illegible] רעגירונג פֿון דער פֿערייניגטער פּאַרטיי „קאָמינטאַנג" מיט א שטאַרקען איבערגעוויכט פֿון ראַדיקאַלע און [illegible] ריכטונגען.

די דאָזיגע ענדערונג — פֿיהרט אויס דער „אילוסטראָוואַני קוריער" — בעדייט א נייע, פֿערשטאַרקטע אַנטי-[illegible] [illegible] אין דער עפֿענטלעכער מיינונג אין דער [illegible] פֿון דער [illegible] אָרגאַניזאַציע".

[illegible]
Francis[illegible]ka Józefa
[illegible]

שאוקאַט אַלי

א בעגעגעניש מיט'ן געפֿערליכסטען געגנער פֿון ציוניזם

פֿון צ. ס. קלעצעל

דער פֿערד-אויטאָ, וועלכער האָט מיך געפֿיהרט צו שאוקאַט-אַלי, האָט מיך צוגעפֿיהרט צו א הויז, וואָס אויף זיין דאַך האָט געפֿלאַטערט א פֿאָהן מיט דער האַלבער לבנה. נעבען פֿאָהן איז געווען א צווייטער, גאַנדי'ס פּראָטעסט-פֿאָהן מיט א שפּינרעדעל.

ווען שאוקאַט-אַלי בעווייזט זיך אין זיין צימער, ווירקט ער, ווי זיין אייגענער מאָנומענט. כ'האָב נאָך קיינמאָל נישט געזעהען קיין מענשען מיט אזא קערפּער. איבער דעם ריזיגען קערפּער זיצט א קאָפּ מיט א באָרד, א [illegible], [illegible] מענער-געזיכט מיט גרויסע, ברוינע קינדער-אויגען. [illegible] פֿיסטען, וואָס קאָנען א חיה דערווירגען, ווי בײַ שמשון הגבור. א בויך... נו, ער אַליין קלאַפּט זיך מיט די געוואַלדיג גרויסע [illegible] אויפ'ן בויך, ווי אויף עפּעס א פּויק. דערבײַ לאַכט ער: „און איך בין אמאָל געווען דער בעסטער קראָקעט-שפּילער פֿון אינדיען"...

דאָס איז דער עלטערער פֿון די אַזויבערוהמטע „אַלי-ברידער", דער גענעראַלסעקרעטאַר פֿון דער אַלמוסולמענישער כאַליפֿאַט-בעוועגונג, וועלכער איז נאָכ'ן טויט פֿון זיין עלטערען ברודער מאָהאַמעט אַלי געוואָרען די פֿערקערפּערונג פֿון דער דאָזיגער בעוועגונג.

מאָהאַמעט אַלי איז געווען דער אַנגעזעהענסטער פֿון די ברידער. דאָס איז געווען א שאַרפֿזיניגער פּאָליטיקער און א גלענצענדער שרייבער. שאוקאַט אַלי איז אָבער שטענדיג געווען מעהר פּאָפּולער שוין דערפֿאַר אַליין, וואָס ער, אין בעגעגנונג צו א פּאָליטיקער, האָט שטענדיג זיך געהאַלטען אין פּרינציפּ פֿון אַרויסזאָגען אָפֿען אַלץ, וואָס ער טראַכט. ער בעזיצט א לייבען-שטים, וואָס קאָן פֿערשרעקען אפֿילו די רוהיגסטע פֿערזאַמלונג אונטער'ן פֿרייען הימעל.

דער ציוניזם האָט נאָך קיינמאָל נישט געהאַט אזא געפֿעהרליכען געגנער, וועלכער איז אלס מענש אזוי ליבענסווערדיג, ווי שאוקאַט אַלי. דאָס איז א געגנער, פֿאַר וועלכען מ'מוז מוזן בויגען די שפּיץ, איידער מ'געהט צו צו איהם צום אַנגריף.

שאוקאַט אַלי איז א ריינע נשמה, און ער איז א ווילדער חברה-מאַן. ער איז [illegible] און די טיפֿסטע טיפֿענישען פֿון זיין האַרץ און געדאַנק איבערפֿולט מיט די אידעען פֿון כאַליפֿאַט, און ער וועט קיין רגע נישט וואַרטען צו פֿרעדיגען די לעהרע פֿון מעקאַ מיט פֿייער און שווערד, אויב די צייט וועט דערצו קומען.

ער האָט מיר אַמאָל געזאָגט:

— איך קען דעם קאָראַן אויף אויסווענדיג און איך האַלט פֿון זיין יעדען געבאָט. דאָס איז נישט פֿאַר מיר קיין קרבן, נאָר די גרעסטע פֿרייד, מיין בעסטע דערקוויקונג!"

ער האָט דאָס געזאָגט מיט אזא טאָן, אז [illegible] דעם וועגען לויבען.

אז דער קאָראַן איז דער מקור פֿון אַלץ אמת'ן און אין דאָס איינציגע געזעץ, וואָס יעדער מוסולמענער מוז זיך אונטערוואַרפֿען, איז פֿאַר איהם נישט נאָר א טעאָרעטישער ענין. ווען די ענגלענדער האָבען גאָרנישט געטאָן, כדי אויסצומיידען די פֿוליטענדיגע צעפֿאַלונג פֿון כאַליפֿאַט, האָבען די ברידער אַלי גערופֿען די אינדישע מוסולמענער צום קאַמפֿ געגען דער בריטישער רעגירונג. זיי האָבען זיך דאַן פֿעראייניגט מיט גאַנדי'ן, וועלכער האָט געזוכט צונויפֿצובינדען דעם ענין פֿון כאַליפֿאַט מיט דער אינדישער פֿרייהייטס-בעוועגונג.

שאוקאַט אַלי איז געווען דער ערשטער מאַן אין דער אינגצאַנגער, וועלכער האָט [illegible] פֿאַר טויזענדער מענשען גערעדט וועגען דער „פֿרייער אינדישער רעפּובליק" און פֿון איהר ערשטען פּרעזידענט מאָהאַמעט גאַנדי.

ער איז אָבער גאָר ווייטער געגאַנגען. ער האָט געפֿיהרט א שטאַרקע [illegible] צו די מוסולמענישע מיליטער, אז זיי זאָלען לייגען דאָס געוועהר, מחמת ענגלאַנד איז געוואָרען א מוסולמענער-פֿיינדליכע מאַכט און העכסטער [illegible] קען [illegible] מאָהמעדאַנער נישט [illegible] די רעגירונג האָט שוין דאָס נישט געקאָנט טאָלערירען און זי האָט פֿעראַנשטאַלט א פּראָצעס געגען די ברידער אַלי און מעהרערע אַנהענגער. אויפ'ן פּראָצעס האָט שאוקאַט אַלי גע'טענה'ט, אז אַלץ, וואָס ער האָט געטאָן, ענטשפּרעכט די געזעצען פֿון זיין רעליגיע און ער האָט אַנדערש נישט געקאָנט טאָן.

— איהר נעמט דעם קאָראַן ווערטליך? — האָט איהם געפֿרעגט דער ענגלישער ריכטער.

שאוקאַט-אַלי האָט דערויף געענטפֿערט: יאָ.

— אָבער דאָס קען דאָך פֿיהרען צו אינקאָנסעקווענטע קאָמפּליקאַציעס — האָט דער ריכטער אויסגערופֿען — לויט'ן קאָראַן, למשל, דאַרף מען א גנב אָפּהאַקען די האַנט. ווילט איהר אויך פֿון מיר פֿאָדערן, אז איך זאָל אַרויסגעבען אזא אורטייל?

שאוקאַט אַלי האָט דערויף געענטפֿערט:

— פֿון איהר נישט, סער, איהר זענט א קריסט. ווען מ'זאָל אָבער אויף אייער אָרט זיצען א גלויביגער מוסולמענער, [illegible].

די אינדישע פּאָליטיקער האָבען פֿון שאוקאַט אַלי'ן נישט [illegible] געהאַלטען, ווייל ער איז צו נאַאיוו און גראָד [illegible], וואָס ס'שמעקט מיט דיפּלאָמאַטיע, און געוואַלדיג ווייט פֿון אַלעם. מ'איז געווען [illegible] פּראָוואָקאַציעס. אז ער וועט נישט קאָנען אויסקומען מיט אזא חברה-מאַן ווי דער ירושלמ'ער מופֿטי. דער גוטער שאוקאַט אַלי קאָן איהן א פֿינגעל מיט'ן אויג דערשטיקען א מענש, וואָס וועט לעסטערן אַללאַה'ן. ער פֿערגעסט אָבער נישט [illegible] ליגען צוליב א פּאָליטישען צוועק, ווייל אַללאַה האָט פֿערווערט צו ליגען.

דאָס אַלץ מאַכט שאוקאַט-אַלי'ן פֿאַר אַנ'אָנשטענדיגען און געפֿעהרליכען געגנער. זיין [illegible]-קרויז און די ברייטע [illegible]. די מאַסען [illegible] אין איהם גלוהט דער פֿלאַם פֿון גלויבען; און אז ער מיינט ערנסט מיט זיינע ווערטער, וואָס ער רעדט.

שאוקאַט אַלי וועט קיינמאָל נישט דערצעהלען די מוסולמענער פֿון ארץ-ישראל קיין ליגען וועגען די יודען. ער וועט זיי דערציילען [illegible], אז אַללאַה וויל נישט, אז פּאַלעסטינא זאָל ווערען א יודיש לאַנד, אז מ'מוז די יודען פֿערטרייבען צום מיטטעל, [illegible] נישט ווייל די יודען זענען [illegible], נאָר ווייל אַללאַה וויל אַזוי. און די מוסולמענער וועלען איהם גלויבען, ווייל זיי פֿיהלען, אז ער אַליין איז דערין איבערצייגט.

מיט וועלכע וואַפֿען וועט ציוניזם קעמפֿען [illegible] איבערצייגונג, וועלכע אזא געגנער נישט אונטערשאַצען, נישט אָפּזאָגען איהם, אונזער אַנערקענונג און גלייכצייטיג נישט אָפּזאָגען זיך פֿון די מיטלען צו בעזיגען איהם. אָבער מיר [illegible] אַזעלכע געגנער, ווי עס איז שאוקאַט-אַלי.

באָיקאָט-פֿערזאַמלונג

אין פֿראַנציסקאַנער קלויסטער אין גראָדנא

גראָדנא (ספּ. צום „ל. ט.") [illegible] אין זאַל פֿון פֿראַנציסקאַנער קלויסטער פֿאָרגעקומען א [illegible] פֿערזאַמלונג פֿון א 300 מאַן, אויף וועלכער [illegible] [illegible] האָט געהאַלטען א רעפֿעראַט [illegible] [illegible] פֿון [illegible].

נאָכ'ן אָנגענומען א פּראָטעסט-רעזאָלוציע [illegible] [illegible] אַקאַדעמיקער [illegible] פֿאַר די [illegible] אויף די [illegible] און זיך [illegible] מיט א העסער אויפֿפֿאָדערונג צו אַלע [illegible], מיט אַלע כוחות, אז די גאַנצע קריסטליכע בעפֿעלקערונג זאָל שטיצען נאָר דעם פּוילישען האַנדעל און אינדוסטריע.

אַלע האָבען געגעבען א פֿערזיכערונג [illegible] „[illegible]" [illegible] „[illegible]", [illegible] די [illegible] פֿון דער „ליגע פֿון [illegible]".

— 8 —

אין דער הויפּט-שטאָט פֿון דלות

(א בריוו פֿון בערלין)

II.

[illegible] געהט אין מיטען גאַס א יונגער [illegible] א פֿירמע-רעקלאַמע הענגט אַראָפּ [illegible] זיין ברוסט, דאָס איז דאָס בילד [illegible] פֿון אַרבייטסלאָזיגקייט, אַפֿילו [illegible] יונגע שטאַרקע אַרבייטער, אַליין [illegible] פֿולע אָביעקטען פֿאַר דער קאַ[illegible]טאַלישער עקספּלואַטאַציע, אַפֿילו [illegible] זען קיין אַרבייט נישט. פֿערדינען [illegible] זייער גראָשען מיט אַרומ[illegible] רעקלאַמע-בילדער, אַנדערע [illegible] שטעהן שטענדיג דעם פּנים אין [illegible] און געהען איבער די הייזער [illegible] נדבה. ווידער אַנדערע און אַוועל[illegible] עס פֿאַרהאַן פֿיל מיזערנדע, פֿער[illegible] זיך מיט גאַסען-האַנדעל, פֿער[illegible] שוועבלעך, בערשטלעך א. א. [illegible] זיי אַזוי אויפ'ן גאַס. ציטערן [illegible] געלט אין הונגער און קוקען זיך [illegible] אום, צי ס'געהט ניט אַמאָל [illegible] ציאַנט. ווייל א „פּאַטענט" האָט [illegible] נהט זיך, אזא סוחר נישט, און [illegible] סחורה איז... קוים ווערט [illegible] טייל פֿונ'ם געלד-שטראָף, [illegible] קומט פֿאַר אַנ'אומלעגאַלען [illegible].

[illegible] וואַקזאַל פֿון דער אונטער[illegible] געהט צו אייך צו א יונגער [illegible], שווייגענדיג שטופּט ער אייך [illegible] האַנד שיך-בענדלעך. דערבײַ [illegible] דער פֿערקויפֿער פֿון די שיך[illegible] א צעטומעלטער: „איך האָב [illegible] בורא-קוואַליפֿיקאַציעס און א [illegible]דיג פּוסטען מאָגען". און ער [illegible] „קויפֿט עס". דאָס איז איינער [illegible] אַנדער אַרבייטסלאָזע גייסטיגע [illegible]. ס'איז ערב-יום-טוב, אָבער [illegible] איינקויפֿען אויף יום-טוב הא[illegible] פּגעקליבען אַזעלכע גרויסע [illegible] וואָס פֿילען איצט אָן די אַר[illegible] קוואַרטאַלען. דאָס זענען אַר[illegible], וואָס וואָכען אין דער גאַס

בעוועגונג זיך צו בעהאַלטען פֿאַר אין חושך פֿון זייערע דירות, פֿאַר'ן געוויין און אויסגעהונגערטע קינדער, און איבער די גאַסען פֿון אַרבייטערקוואַרטאַלען שווימט א כוואַליע אויסגעמאַטערטע, איינגעהויקערטע מענשען, פֿון צייט צו צייט רייסען זיך אָפּ פֿון דער כוואַליע, אָרגאַניזירט אָדער ספּאָנטאַניש, קלענערע — גרעסערע מענשישע טייכלעך און ספּאָלען אָפּגעריסענע, שאַרפֿע געשרייען ווי ביקסען-שאָסען: „מיר פֿאָדערן ברויט און אַרבייט!" און א ווייליגע אַרום רייסט זיך אַריין אין דעם קנויל פֿון געשרייען דער געפּילדער פֿון יאָגענדיגע פּאָליצײַ-אויטאָס, קורצע בעפֿעהלען, פּייף פֿון גומענע שטעקענס, קרעכצען פֿון געשלאָגענע בילדער, וואָס הער'ן זיך איבער כמעט יעדען טאָג. איז טאָקע שטענדיג אין בעוועגונג א גרויסע צאָהל שנעלע פּאָליצײַ-אויטאָס די א.ג. „איבערפֿאַל-קאָמאַנדאָס". די גאַסען זענען געדיכט בעזייט מיט פֿערשנאָרקטע פּאָליצײַ-פּאַטרולען. „שופּאָ" דאָס זענען די איינציגע מענשען אין די אַרבייטערקוואַרטאַלען, וואָס געהען אָנשטענדיג און וואַרעם אָנגעטאָן. און די איינציגע וואָס האָבען זיך נישט וואָס צו בעקלאָגען אויף אַרבייטס מאַנגעל.

די צאָהל אַרבייטסלאָזע אין בערלין, פּונקט ווי אין גאַנץ דייטשלאַנד, ווערט מיט יעדען טאָג גרעסער. ס'פֿערמאַכען זיך ביוראָען, בענק, אויף זייער אָרט, ווי שוואַמען נאָכ'ן רעגען, קומען אויף נייע „אונטערנעמונגען" — לייט-ביבליאָטעקען, ספּעציפֿישע געשעפֿטען, וואָס נאָר אויפ'ן באָדען פֿון דער קאַטאַסטראָפֿאַלער אַרבייטסלאָזיגקייט גענען זיי זיך אַזוי שטאַרק פֿרוכטבערן. די אויסצייכנונג פֿון די נייע אונטערנעמונגען איז א חידוש'דיג: עס זענען פֿאַרהאַן אין שטאָט הונדערטער מיטגלידער אַרבייטסלאָזע. אַרבייטסלאָזע האָבען א סך צייט און זיי ווייסען נישט, וואָס מיט איהר צו טאָן. [illegible] מען זיי פֿאַר א קליין געצאָהלט ([illegible]) אויסבאָרגען ביכער. די לייט-ביבליאָטעק מאַכט מען, וואָס ס'לאָזט זיך גאָר: אין קראָמען, שענקען, שוסטער-וואַרשטאַטען, אויך וואָגלעך און אין טראַג-קאַסטענס. די „אונטערנעמער", געוועהנליך פּונקט אַזעלכע אַרבעטלייט ווי זייערע קליענטען, קויפֿען צונויף די סאַמע ביליגסטע ביכער, דורכאויס אַלטוואַרג פֿון שונד. שוין די קעפּלעך אַליין פֿון די ביכער און די נעמען פֿון די מחברים וועלען קלעקען אויף אָנצושרייבען א דיקען באַנד פֿון די שמוציגסטע און פּאָרנאָגראַפֿישסטע ראָמאַנלעך. אַזעלכע ביכים לייט-ביבליאָטעקען, דאָס איז דער לעצטער „געשריי פֿון דער קולטור". קולטור? א ספֿק, אָבער אַז עס איז דער לעצטער, דאָס איז זיכער. דאָס קאָרמען די אַרבייטסלאָזע מיט שונד און רינשטאָק-ליטעראַטור, דאָס איז פֿאַר דער בורזשואַזיע אין אַלע הינזיכטען א פּראַקטישער געשעפֿט.

ווער האָט אייך צוגערעדט זיך אונטערצוגראָבען אונטער'ן געשעפֿט פֿון דעם און דעם? אַזעלכע סאָרט פֿראַגען הער'ן די בערלינער ריכטער שוין מעכאַניש, ווייל זיי בעגעגנען זיי שוין זעהר אָפֿט. אויך די ענטפֿערס זענען שוין בעקאַנט. אַז דעם געדאַנק צו די פֿערשידענסטע פֿערברעכענס טראָגט די קרימינעלע ליטעראַטור, וועגען דעם איז קיין ספֿק נישטאָ, און אַז זייער יסוד איז דער הונגער, דאָס איז זיכער. הינטער די וואַנטשען פֿון די בערלינער געריכטען שטעהען יעדען טאָג מענשען, וואָס ניט די געלד-גיריגקייט, נאָר דער

(ענדע זעה זייט 6)

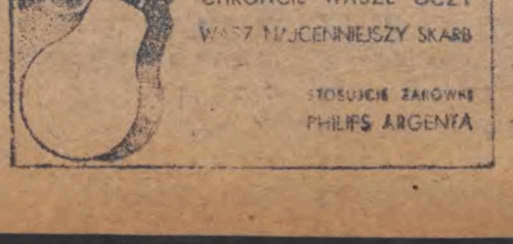

לאָדז, 4. יאַנואַר 1932
זון אויפגאַנג 7.45
זון אונטערגאַנג 3.27
מאָנטאָג כ"ה טבת תרצ"ב פ' וארא

טאָג-כראָניק

אונטערשטיצונגס רעגיסטראַציע פון רבייטסלאָזע

דער אַרבעטסלאָזען-פאָנד פון דער מאָנטאָג מאַכט בעקאַנט, אַז פון מאָנטאָג אָן הויבט זיך אָן די רעגיסטראַציע פון פּוילישע אַרבעטער אויף אונטערשטיצונגען. דאָס רעכט צו נעמען פון דער אונטערשטיצונג האָבן די: 1) וואָס וואוינען אין לאָדז פון יאַנואַר 1930, 2) וועלכע האָבן אויסגענוצט די אַרבעטסלאָזען-שטיצע נאָך 1. יאַנואַר 1931, 3) וואָס נעמען קיין אונטערשטיצונג פון 1. יאַנואַר 1931 און האָבן וועהרענד דער צייט געאַרבעט מינדעסטענס 4 וואָכען אין א אונטערנעמונג, וואָס אונטערליגט דער אַרבעטסלאָזען-אונטערשטיצונג. 4) וועלכע נעמען נישט פון קיין שום אַנדער אונטערשטיצונג, ווי קראַנקען-קאַסע, אַלטערס-רענטע.

היינט, דינסטאַג דעם 5 יאַנואַר פון K ביז L
מיטוואָך דעם 6 יאַנואַר פון M ביז O
פרייטאַג דעם 7 יאַנואַר פון P ביז S
שבת דעם 8 יאַנואַר פון T ביז Z

מעלדען קאָן מען זיך אין לאָקאַל אויף דעם 28-טען שטעפּערס-פּלאַץ 32 פון 8.15 ביז 2.

צוליב א אונגליקליכער ליבע דער'הרג'עט דעם פאַטער

דער פאַטער-מערדער איז אַרעסטירט געוואָרען

(§) אין דאָרף סקאַלניקי (לענטשיצער פּאָוויאַט) האָט געוואוינט דער ריי-כער פויער יאַנעק קויפמאַן. זיין 35-יעה-ריגער זוהן איראַלף האָט זיך פארליבט אין א שיקסע און זיך געקליבען מיט איהר חתונה האָבען. דער פאַטער איז אָבער אויף דעם שידוך נישט איינגעגאַנגען און אויסגעזוכט פאַר'ן זוהן א אַנ-דערע בעשערטע. היות וו דער זוהן האָט דערפון נישט געוואָלט הערען און גע-טענה'ט פרוים אָדער טויט, האָט דער פאַטער אוהם געסטראַשעט, אַז ער וועט אוהם מאַכען נחלה זיין.

דאָס האָט דעם זוהן שטאַרק אויפגע-בראַכט און עס איז געקומען צו קריגע-רייען מיט'ן פאַטער.

נעכטען איז דער זוהן בעת'ן שענה'ן מיט'ן פאַטער וועגען דאָס פונעם אָדער אל פון זיין ליבע אַרויס און איז בעם, אַז ער האָט פערגעסען און פיבור אב אין דער-לאַנגט אוהם א בייערדישען "זעענט" אין-בער'ן קאָפּ. דער אַלטער קויפמאַן איז פון קלאַפּ אומגעפאַלען און אויף אַזא אומגליקליכען אופן, אַז ער האָט זיך צו-שפּאַלטען דעם קאָפּ אין א שטיין און גע-בליבען טויט אויפ'ן אָרט.

דער משוגע'דיגער פאַטער-מערדער איז אַרעסטירט געוואָרען.

די פּרוי — באַנדיטקע

ווערט געשטעלט פאַר א געהעגליך געריכט

(א) די בעקאַנטע העלענא טשונקאָ-סקאַ, וואָס האָט, ווי די לעזער געדענקען, דעם 21 דעצעמבער געמאַכט אויספּוח רען א רויב-אָנפאַל אויף דער קראַנקער פרוי פראַנציסקאַ טשערניק פון פּשע-יאַזד גאַס, וועט לויט'ן בעשלוס פון פּראָקוראָר אויסגעגעבען ...

לויט געריכט, צוליב דעם, וואָס עס האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז זי האָט זיך גע-צוגעגרייט צו קומען מאָרד נאָך אונז גע-קומען בעטלען אין ... וועהענדי-אויפ'ן ... און דערגעבען א האַ-מער ... בעפאַלען די פּראָוה צו מאַכען.

רעדאַקטאָר פון „ראַזוואָי" פער'משפּט אויף 1 חודש איינגעשפּאַרטער אַרעסט

(—) נעכטען איז אין קרייז געריכט פערגעקומען דער אַפּעלאַציע-פּראָצעס פון פערענטוואָרטליכער רעדאַקטאָר פון „ראַזוואָי" ה. זוכאָווסקי און דעם דרוק-קעריי-בעזיצער אינזש. מ. טשאַיעווסקי, וו. ס. האָבען אַפּעלירט אויפ'ן אורטייל פון דער ערשטער אינסטאַנץ, לויט וועל-כען זיי זענען פער'משפּט געוואָרען צו 5 און 8 טעג אַרעסט פאַר נישט צו-שטעלען אין דער שטאַטס-טשאַראָסטווא דאָס יודישע בלעטעל „אונזער צייטונג", וואָס איז געדרוקט געוואָרען אין דער דרוקעריי פון „ראַזוואָי".

דאָס אַפּעלאַציע-געריכט האָט בעפרייט אינזש. טשאַיעווסקי'ן, דאַגעגען איז דער פערענטוואָרטליכער רעדאַקטאָר זוכאָווסקי פער'משפּט געוואָרען אויף 1 חודש איינגעשפּאַרטען אַרעסט.

מאַסקען-באַל פון רויטען-קרייץ

היינט קומט פאָר דער טראַדיציאָנע-לער מאַסקען-באַל לטובת דעם רויטען קרייץ. דער אָרגאַניזיר-קאָמיטעט האָט צוגעגרייט א גאַנצע ריהע אַטראַקציעס.

עספּעראַנטאָ-קורס

דער "אַרוּאַ" עספּעראַנטיסטען-פאַר-איין אָרגאַניזירט דעם 4. קורס, זעט יאַ-נואַר פון האַריגען יאָהר, פאַר ... פון עספּעראַנטאָ.

שטראָפען פאַר האַלטען אונריין די הייזער

(מ) די שטאָט-סטאַראָסטווע האָט לויט'ן פּראָטאָקאָל פון דער געזונדהייטס-אָפּטהיילונג ביים מאַגיסטראַט בעשטראָפט אויף א אַדמיניסטראַטיוון אופן א ריהע הויז-ווירטען פאַר'ן אַנטי-סאַניטאַרען צו-שטאַנד פון זייערע הייזער צו בעצאָהלען פון 5 ביז 10 זל. דערונטער די הויז-ווירטען פון זגערזשער 62, דוואָרסקאַ 30, פּיאָטרקאָווסקאַ 15, זשעראָמסקי 17, קאָליענאָ 27 און פון לימאַנאָווסקי 23.

אַפּטיילונג פאַר טובער-קולאָז-קראַנקע

אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל

(מ) אין שייכות מיט דער פערגרע-סערונג פון דער צאָהל טובערקולאָז קראַנקע ווערט פון 8 ה. ח. אַן איינגע-אָרדנעט אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל אַן אַפּטיילונג פאַר טובערקולאָזע קראַנ-קע, וואָס וועט האָבען 40 בעטען.

ווי אַזוי פרעמדע קענען בעקומען פּוילישע בירגער-שאַפט?

(§) די וואָיעוואָדזשאַפט איז מודיע, אַז בעקומען די פּוילישע בירגערשאַפט קע-נען נאָר די פרעמדע, וואָס קענען נאָכ-ווייזען פאָלגענדע בעדינגונגען: 1) מוזען זיין אויסטערשאַפט, 2) האָבען געוואוינט כסדר במשך פון 10 יאָהר אין פּוילען, 3) מוזען בעזיצען מעגליכקייטען אויסצוהאַל-טען זיך און די פאַמיליע זייערע, 4) קענען די פּוילישע שפּראַך, צומינדעסטענס אין וואָרט, 5) מוז האָבען א בע-שיינונג פון דער מלוכה, פון וועלכע דער בעטרעפענדער איז פריהער געווען בירגער, אַז אין מאָמענט, ווען ער וועט ווערען פּוילישער בירגער, וועט אוהם די פריהערדיגע מלוכה אויסשטרייכען אלס בירגער, 6) אַרגומענטען, א בוטע און מסאַראַבמיניע, וועגען פּוילישער בירגער-שאַפט און זאַגצוגלען, וואָס ער האָט גע-וואוינט, וואָס ער וואוינט אונטער און וואָס ער וויל זיך ווייטער בעזעצען, דאַן מוז ער אויך צושטעלען פאָלגענדע דאָקומענטען: א געבורטס-שיין (אויב ער איז פערהייראַט א חתונה-אַקט, וכדומה).

אויף צו בעשטעטיגען די בירגערשאַפט און בערעכטיגונג נאָך די וואָיעוואָדזשאַפט.

ערלויבענישען פאַר צייטונגס-פערקויפער

די לאָדזשער שטאָט-סטאַראָסטווע מאַכט בעקאַנט, אַז דער טערמין אויף צונעמען ביימס וועגען ערלויבענישען אויס'ן נ'טען-פערקויף פון צייטונגען, איז פער-לענגערט געוואָרען ביז'ן 10-טען יאַנו-אַר ד. י. איינשליסליך.

אַנפאַלער אויף יודען אין קאַלי

פער'משפט צו 1 יאָהר תפיסה

(§) נעכטען זענען געשטאַנען פאַר'ן לאָדזשער קרייז-געריכט: דער 26-יעהריגער ראַמאַן אַבראַמטשוק, דער 22-יעהריגער וואַצלאַוו יעלינסקי, דער 18-יעהריגער וולאַדיסלאַוו צורעק און דער 20-יעהריגער יוזעף סטאַלאַרעק, אַלע איינוואוינער פון דאָרף קאַלע בייז ראַדאָגאָשטש, וואָס זע-נען אָנגעקלאָגט געוואָרען דערין, אַז דעם 12. יולי פון פאַרגאַנגענעם יאָהר זענען זיי בעפאַלען און וואָלדעל פון קאַלי דעם יוד בענגוש מולמאַן און אוהם שטאַרק גע-שלאָגען. ווען מולמאַן'ען איז געקומען צו-הילף זיין זוהן, דער אַלטער מולמאַן, א זקן פון 73 יאָהר, זענען די אַנפאַלער אויך דעם זקן בעפאַלען און אוהם מער-דערליך געשלאָגען. דער אַלטער מולמאַן איז דערנאָך געלעגען אין שפּיטאָל 3 חדשים און פון דאָרט אַרויס א באַרא...

לאַנגזאַם.

די אָנגעקלאַגטע האָבען אין געריכט זיך פערטיידיגט, אַז זיי זענען בלומרשט בעפאַלען געוואָרען דורך די מולמאַן'ס און זיי האָבען זיך נאָר פערטיידיגט.

די עדות האָבען אָבער בעשטעטיגט די אַנקלאַגע.

נאָכ'ן אויסהערען די צדדים האָט דאָס געריכט אַרויסגעטראָגען א אורטייל, לויט וועלכען יעדער פון די אָנגעקלאַגטע איז פער'משפּט געוואָרען צו 1 יאָהר תפיסה.

א הויז, וואָס ווערט פערקויפט צום 2-טען מאָל אויף אַליציטאַציע

(ב) מיט אייניגע טעג צוריק איז אויף א ליציטאַציע פערקויפט געוואָרען דאָס הויז אויף פּיעטריקאָווער 97 פאַר 335.000 זל. געקויפט האָט דאָס הויז דער דר. לאַנדאַו פון וואַרשע.

איצט זאָל פאָרקומען א 2-טע ליצי-טאַציע, ווייל דר. לאַנדאַו'ן גיזעצן קען פאַר-קויפען א 2-טע ליציטאַציע, ווען א הויז ווערט פערקויפט פאַר א נידריגען פרייז און א אַנדערער גיט מיט 25 פּראָצענט העכער ווי ס'איז פערקויפט געוואָרען.

לאָדזשער יודישער קאַמעראַל-טעאַטער
אַלעע 1-טער מאַי 2 №. — דיר.: דור צעלמייסטער און א. בעזמאַ.
גאַסטשפּילען פון לאָדזשער קאַמעראַל- און קליינקונסט-טעאַטער
„אַררט"
קינסטלעריש. אַנפ.: מ. בראָדערזאָהן.
היינט, דינסטאַג, 1 פאָרשטעלונג, אָנהויב 9.30 א זייגער אין אָווענד
ווידערהאָלונג פון די גרויסע פייערליכע פּרעמיערע
מ'לאַכט פון דער וועלט
אין 2 טיילען 14 בילדער
טעקסטען: מ. בראָדערזאָן, י. אַבערזשאַנעק, ש. א. מישעל.
מוזיק: דוד בייגעלמאַן, מאַק-דאַוויט און פּאַרקס-מאַקיוועל.
דעקאָראַציעס און קאָסטיומען: דינת מאַטיס.
רעזשי: ש. דזשיגאַן און י. שומאַכער, בינע-איינס. מ. קאַן.
ס'בעטייליגען זיך (לויט א.ב.): ש. גאָלדשטיין, מרים דאַלסקאַ, ש. דזשיגאַן, שיינע מרים, צילי סטאַל, מ. פעטערמאַן, מ. פּילאָוועצ, מ. קאַן, י. שומאַכער, י. שיפּער און א קינסטלערישער טאַנץ - קוואַרטעט.
אַכטונג: מאָרגען מיטוואָך 2 פאָרשטעלונגען 7.45 און 9.45 אָוו.
די קאַסע איז אָפען פון 11 ביז 2 און פון 6 אָווענד

דער „סחורה-דאָלאַר" און זיינע מעלות

(פון דער סעריע: דער גאָלד-פאַריטעט און דאָס עקאָנאָמישע לעבען)

פון א. רעוואוצקי

II.

די מעלה פונ'ם סחורה-דאָלאַר וואָלט געווען, וואָס דיין ווערט וואָלט זיך צו-געפּאַסט צו דער הויך פון פּרייזען, וועלכע עקזיסטירט אין פערשידענע צייטען. וואָלט ווייך געוואָרען בילינער, וואָלט א טייל פונ'ם ווערט פונ'ם סחו-רה-דאָלאַר, וועלכע רעפּרעזענטירט ווייך אוין בילינער געוואָרען. דאָס וואָלט שוין במילא פערקלענערט די ירידה פון די ווייך-פּרייזען, אויך ווייפיל זי דריקט זיך אויס אינ'ם סחורה-דאָלאַר.

צווייטענס, וואָלט די ירידה פון ווייך יאָהרליך אַרויסגערופען א פערבילי-גונג פון אייניגע אַנדערע לאַנד-ווירט-שאַפטליכע פּראָדוקטען, וואָס געהען אריין אינ'ם בעשטאַנד פונ'ם סחורה-דאָלאַר. דאָס וואָלט שוין געדינט אלס א צווייטער טערמאַז, וואָס לאָזט נישט די וואַקלונגען אין די פּרייזען פון סחו-רה שפּרינגען אין הימעל אַריין.

דער מאַן, וואָס לעגט אַפ געלד אין באַנק, וואָלט דאַן געוואוסט, אַז ער איז מעהר ווייניג זיכער מיט א בעשטימטער סומע פון סחורות און בעקוועמליכקייטען פאַר דעם. איז דאָך דער פּרייז פון וועלכע מעהר קאָמפּליצירטע ווערטען, ווי א דירה, א מעבעל, א בוך, א מאָל-ציים, א טעאַטער בילעט, א קונסט-בילד אויף כל-סוף אַנהאַנגיג — אין א גרעסער דער, אָדער קלענערער מאָס, פון די פּרייזען פון אויפ'ן טאָג-מאַרק פון די ערשטע לעבענס-בעדערפנישען — פון פערשידענע פּראָדוקטען, וואָס ווערען פּראָדוצירט אין גרויסע מאָסען און וואָס זענען דער איינ-ליכער פונדאַמענט פון אונזער אַלגעמיינעם וואוילשטאַנד.

מיט איין וואָרט: אפילו דער סחורה דאָלאַר קאָן אונז נישט בעוואָרענען פון געוויסע פּרייז-וואַקלונגען, אפילו ביי אַזא מעהר סטאַבילען געלד קאָן געמאָלט זיין, אַז מיט אַמאָל זאָל ערשיינען א שטאַרקע בעדערפעניש אויף א בעשטימ-טען סאָרט פּראָדוקט, און דער פּרייז פאַר זיי זאָל שטייגען, אָבער כל זמן דער פּרייז פון די פונדאַמענטאַלע פּראָ-דוקטען ווערט געהאַלטען אין ענגע גרענעצען צוליב'ן געלד-סיסטעם, וואָס פּאַסט זיך צו זיי אויטאָמאַטיש, וואָלטען פּרייז ענדערונגען בכלל געוואָרען זעהר א בעגרענעצטען און ווייניגער ווירקזאַמען כאַראַקטער. די אינדוסטריע און האַנ-דעל וואָלטען געקראָגען א יסוד פאַר א נאָרמאַלער און כסדר'דיגער ענטוויקלונג אָהן געפעהרליכע און פערניכטענדע קריזיסען.

דער הויפּט-אַרגומענט, וואָס עס ווערט בענוצט געגען אַלע פּלענער פון „סחורה געלד", איז די טענה, אַז אַזא געלד איז מעהר אַבסטראַקט, ווייניגער רעאַל, אַני-דער דער איצטיגע גאָלד-געלד.

שטעלען מיר זיך פאָר, טענה'ט מען, אַז איינער וועט וועלען רעאַליזירען דעם אמת'ן ווערט פון זיינע צענדליג דאָלאַר, וועט ער נישט מוזען דען קו-מען מיט אַ אויסטוישען צו דער באַנק. און אַרויסנעהמען פון דאָרט צעהן — פּונקט פערשידענע מינים סחורות, וואָס די מעהרסטע פון זיי דאַרף ער גאָר האָבען, ווי א לאָך אין קאָפּ. וואָס ווענט, למשל, דער שטאָטישער מאַן טון מיט צוואַנציג פונט רויהע בוימוואָל, וואָס וועלען אַריין אין בעשטאַנד פון זיין 20 דאָלאַר? און ווי וועט מען אויסטיילען די דאָזיגע 20 פונט פון א באַלעם, וואָס ווענט, ווי בעקאַנט 500 פונט?

איך מוז זאָגען, אַז דער דאָזיגער אַר-גומענט, כאָטש ער ווערט געוועהנליך געפּרעגט פון די, וואָס בעקענען זיך צום ערשטען מאָל מיט דער אידעע פון סחורות-געלד, מאַכט אויף מיר נישט קיין ערנסטען איינדרוק.

אפילו איצט, ווען די וואַליוטע איז באַזירט אויף גאָלד, זענען אין נאָרמאַ-לע צייטען פאַרהאַן גאָר ווייניג אַזעלכע, וואָס וועלען קומען אין באַנק פערלאַנ-גען, אַז מען זאָל זיי רק אויסטוישען זייער פּאַפּירענעם צעהנערל אין גאָלד. ווען די דעקונג פונ'ם גאָלד וועט זיין סחורה, וועלכע איז אין לאַנד דאָ לרוב. וועלען אַזעלכע משוגעים ווערען נאָך מיל זעלטענער. ווען ווען אַזא נאָך נאָך אויסבייטן פון געלד אויף די בעשטימטע אויסגערעכנטע סחורות, וועט מעהרס-טענס זיינען אלס א מיטעל פון חשבון און צו זיכערן דעם פעסטען ווערט פון געלד. ווען מענשען וועלען זיך צוגע-וואוינען צום סחורה-געלד, וועלען זיי אין דעם זעהען א בעקוועמע פּראַקטישע מעטאָדע צו סטאַבילוזירען פּרייזען און צו שפּאָרען. און דאָס איז אַלץ, וואָס מיר פערלאַנגען פון גוט געלד!

עטוואָס פרעמדער איז די איינווענ-דונג, אַז ווייך צו ווייך איז נישט גלייך, און בוימוואָל איז נישט גלייך צו בוימ-וואָל. אָבער אויך דאָס איז נישט קיין מניעה, וואָס מען קאָן נישט בעקומען.

עטוואָס ענהליך צום סחורה-דאָלאַר איז דער „אַרבייטס-דאָלאַר", וואָס איז פאָרגעשלאָגען געוואָרען נאָך מיט הונ-דערט יאָהר צוריק דורך די גרינדער פון די דעמאָלטיגע אוטאָפּיסטיש-סאָציאַ-ליסטישע קאָלאָניעס. דער בערימטער ענגלישער פילאַנטראָפּ ראָבערט אָוען, האָט אפילו געדרוקט אַרבייטס-געלד פאַר א קאָאָפּעראַטיוו, וועלכען ער האָט געגרינדעט אין לאָנדאָן. דער געדאַנק דערביי איז געווען, אַז יעדע מטבע שטעלט מיט זיך פאָר א בעשטימטע צאָהל אַרבייטס-צייט. פאַר דריי שעה אַרבייט קויפט מען א הויז, און פאַר צוואַנציג שעה אַרבייט קאָן מען קויפען אַנ-צוגען.

איך דערמאָן דאָ די אַרבייטס-געלד בלויז צוליב דער פולשטענדיגקייט פון אונזער בעהאַנדלונג. עס איז נישט פּראַקטיש פאַר דער קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאַפט, אין וועלכען מיר לעבען איצט. איך וועל דערוויבער זיך בעגרענ-צען מיט בעטראַכטען די סאָרטע גאָלד רעפאָרמען, וועלכע זאָגען ציגעפּאַסט צו אונזער איצטיגער עקאָנאָמישער סיסטעם.

נישט קוקענדיג אויף די גרויסע מע-לות פונ'ם סחורה-דאָלאַר, ווי ער ווערט געפּרעדיגט פון פיל ערנסטע עקאָנאָ-מיסטען, גלויב איך אָבער נישט, אַז דאָס איז די רעפאָרם, צו וועלכער אונ-זער איצטיגע עקאָנאָמישע ווירקליכקייט איז שוין רייף. דער גאָלד-סטאַנדאַרד קאָן ערפאָלגרייך רעפאָרמירט ווערען אויף א ווייניגער ראַדיקאַלען אופן.

די איינפאַכסטע רעפאָרם פונ'ם גאָלד סטאַנדאַרד וואָלט בעשטאַנען אין דעם, אַז דער דאָלאַר זאָל קריגען א קאָמבי-נירטען גאָלד- און זילבער-ווערט. דער איינהייטס-ווערט זאָל, למשל, זיין אַנ-קינג גאָלד צוזאַמען מיט צוואַנציג אונ-צען זילבער. די דאָזיגע כמות גאָלד מיט זילבער צוזאַמען זאָל ווערט זיין למשל, צוואַנציג דאָלאַר.

די אַנדערע רעפאָרם פונ'ם גאָלד-סטאַנדאַרד וואָלט בעשטאַנען אין דער אינטערנאַציאָנאַליזאַציע פון געלד. איין בעשטימטער מין געלד פאַר דער גאַנ-צער וועלט, וואָס זאָל זיין געזיכערט דורך איין צענטראַלען אוצר פון עדלען מעטאַל, וואָלט במילא צונעמען א סך פון די צרות, מיט וועלכע עס איז פער-בונדען דער איצטיגער גאָלד-סטאַנדאַרד.

מיר וועלען נאָך ביי א געלעגענהייט גענויער אָבשטעלען זיך אויף דער בע-דייטונג און אויסזיכטען פון אַזא סאָרט געלד-רעפאָרם.

— 4 —

ראַדיאָ-ווינקעל

צווישען מאַכטען — ראַדיאָ און פּרעסע

זייערע אויפגאַבען איז צילען

ווען די גאַנצע ערפינדונג פון ראַדיאָ איז מיט צוועלף יאָהר צוריק ענדליך צוגענגליך געוואָרען פאַר די ברייטע מאַסען און דער ראַדיאָ האָט אָנגעהויבען ביסלעכווייז אַריינצודרינ-גען אין טאָג-טעגליכען לעבען פון קולטורעלען מענש, האָט די פּרעסע גמיט מיט מורא אָנגעהויבען צו קוקען אויף די נייע ערפינדונג און זיך צוגעגעבען צום ראַדיאָ מיט שנאה. דער גרעסטער טייל פון די פערלעגער האָט די ראַדיאָ-סטאַציע און דעם ראַדיאָ-אַפּאַראַט בעטראַכט אלס א קאָנקורענט פון דער פּרעסע און אַלס שונאים פון זיך. די ווייטערע ענטוויקלונג פון ראַדיאָ וואָס האָט אַרומגענומען אַלע ציווי-ליזירטע פעלקער און לענדער האָט זייער שנעל דערוויזען, אַז די מורא פון די פּרעסע איז געווען פולשטענדיג אומ-ריכטיג און האָט נישט געהאַט קיין שום גרונד.

אין ערשטען פלוג דאַכט זיך, אַז ראַדיאָ און פּרעסע האָבען אין די זעלבע צילען. עס איז אָבער נישט אַזוי. ראַדיאָ האָט זיך די הויפּט-ציל געשטעלט די שטימונג אויס'ן געזעלשאַפטליך - ערציהעריש און פּראָפּאַגאַנדע-געביטען. דער גרעסטער טייל פון פּראָגראַם פּראָפּאַגאַנדע די מוזיק, קען, דאַכט זיך, נישט בעטראַכט ווערען אלס קאָנקורענט פון דער פּרעסע, עס בלייבען נאָך איבער די לעבענ-דיגע צייטונגען און מעלדונגען. דאָס קען מען געוויס געפינען אין ראַדיאָ. דאָ קען מען אפשר געפינען פערגלייכען צווישען פעליעטאָן פון ראַדיאָ מיט'ן פעליעטאָן אין דער פּרעסע. עס איז אָבער נישט אַזוי, פאַרוואָס?

קודם כל מוז דער ראַדיאָ-פעליעטאָן צוליב פאָרלעזונג ספּעציעל צוגעגרייט ווערען צו די פאָדערונגען פון ... ראַדיאָ. צווייטענס האָט דער ... פון צייטונגס-פעליעטאָן די פולע היים פון בענוצען זיך. ער קען פעליעטאָן לעזען וואָס ער וויל. ... נען דער ראַדיאָ-הערער, אַז ער הערט א פאָרלעזונג אין ראַדיאָ, ער זיין צוגעבונדען צום אַפּאַראַט. הער-טרייבלען. אויסער דעם קען דער לעזער יעדע רגע צוריקקעהרען איבערגעריסענעם זאַך אָדער גאַנץ דער ראַדיאָ-הערער קען דאָס נישט אין מ. ז. מיט דער גאַנצער מערקזאַמקייט זיך ציהען צו די ... ער, וואָס שוימען אויף דער ... כוואַליע.

עס בלייבט נאָך אָפען די ... פון די לעצטע ידיעות און קאַמ... מען וואָס ווערען געגעבען אין ... נאָך איצט אפילו בעטראַכט א ... פּרעסע די דאָזיגע טעטיגקייט פון ... דיך פאַר א זעהר געפעהרליכע ... בעדראָהט די אינטערעסען פון ... פּרעסע. אָבער אויך דאָ ענדערט ... ביסלעכווייז די מיינונג פון די ... לעגער, וועלכע זעהען אין דעם ... געבען פון די ידיעות אין ראַדיאָ ... זאַך א קאָנקורענץ פאַר זיך, נור ... פּערקעהרט א טובה פאַר זייערע ... טערעסען. די דייטשע פּרעסע, ... זאָגט, אַז דאָס, וואָס פיעל ... מענשען דערען דורכן ראַדיאָ ... וויכטיגע און אינטערעסאַנטע ... שטאַרקט נור דעם אינטערעס ... ציימונג, וועלכע ברענגט, אמת, ... ציגע ידיעה אויפן אַנדערען טאָג ... אָין מיט עלע איינצעלהייטען, ... שטעלונג פון דער רעדאַקציע ... דאָזיגען ענין א. א. וו. די ... פאַקטיש ידיעות, וועלכע ווערען ... בען דורך ראַדיאָ אָהן שום ... בעמערקונג, דאַרפען נישט ... קיין שום אונצופרידענהייט ... פּרעסע, ווייל ראַדיאָ שטרעבט ... הויבען די קולטור אין לאַנד ... דיג אַזוי אַרום צו פערגרעסערן ... העהען לעזערס פון דער ציי... פון בוך.

די אינטערעסען פון די צווייטע ראַדיאָ און פּרעסע-וועלט געהען ... דיג האַנד ביי האַנד.

נאַכט-דיזשורנע אַפּטייקען

היינט דיזשורירען פאָלגענדע ... ... (פּל. ... 2), י. האַרטמאַן (אַלגאַרדאַ ...), דאַניעלעצקי (פּעטריקאָווער 127), פּערעלמאַן (צעגעלניאַנע 32), ... (נאַפּיאָרקאָווסקי 27).

געשטראכען סובסידיעס פאר יודישע שולען

מיניסטעריום פאדערט צו פערקלענערן דעם שטעטישען בודזשעט מיט קנאפע 8 מיליאן זל.

(§) געלטען האט דער מאגיסטראט פעטיציען א ברוף פון אינערן-מיניסטער-יום, אין וועלכען עס ווערט אנגעוויזען אז דאס מיניסטעריום פאדערט צו שטרייכען פון בודזשעט א גאנצע רייע פאזיציעס און די בעזונדערע אפטיילונג פון דער שטאטישער וועלפטפערוואל-טונג, וואס האבען זיך געפונען אין פאר א יאהריגען בודזשעט אויף דער אלגע-מיינער סומע פון 2 מיליאן מיט 725,559 זל. צוליב וואס דער בודזשעט וועט וואר-שיינליך אין די הוצאות אפגעשלאסען אויף דער סומע פון 26,095.320 זל. דער-רונטער איז בלויז פון דער פאזיציע פאר בילדונג און קולטור געשטראכען געווא-רען די סומע פון 609.555 זל. דערונטער-נעמט אלע סובסידיעס פאר די יודישע שולען.

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האט דער מאגיסטראט זיך צונעפאסט צו דער פאדערונג פון מיניסטעריום און אויף זיין ערשטער בודזשעט-זיצונג פעסטגעשטעלט דעם בודזשעט אויף דער זומע פון די הוצאות אויף א סומע פון 26 מיליאן 95 טויזענד מיט 420 זל. בעת דער פאר א יאהריגער בודזשעט האט בעטראגען קרוב 28 מיליאן זל. דער חסרון איז, בכן, קלענער מיט קרוב 3 מיליאן זל.

דער בודזשעט-פרעלימינאר ווערט די טעג שוין אפגעדרוקט און וועט ענט-האלטען בעי 600 דרוק-זייטען. דער אפ-געדרוקטער בודזשעט וועט איבערגעגע-בען ווערען די ראטמענער זיך צו בעקענ-נען מיט אוהם און דערנאך וועט ער בעטראכט ווערען אין שטאט-ראט.

פאדערונגען פון גייסטיגע ארבייטסלאזע

(א) געלטען איז אין לאקאל פון שטא-טישען קונא פארגעקומען א מיטינג פון גייסטיגע ארבייטסלאזע, אויף וועלכער עס איז אנגענומען געווארען א רעזאלו-ציע, וואס פאדערט צו געבען חודשליכע שטיצע, מעדיצינישע הולף און שמיצע אין נאטור צו ארבייטסלאזע.

ווענען דעם ענין וועט חנענט א דעלע-גאציע פון די גייסטיגע ארבייטסלאזע אינטערוועניר'ן בעם וואיעוואדע.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן

די היים פון דער יודישער אפערעטע

אויפרוף!

לאדזער טעאטער-עולם!
א בשורה טובה!

אייערע ליבלינגע

רעגינא צוקער

— און —

קארל צימבאליסט

נאך איינינע גאסטשפילען
אין לאדז פאר זייער אפפאהרען
אויף א טורנע קיין אויסלאנד.

50 יאר יודיש טעאטער 50
אין איין נאכט

פון גאלדפאדען ביז רומשינסקי
אלט- ניי-טעאטער

פרייטאג, דעם 8-טען יאנואר ד. י. אנהויב 9 א זייגער אווענד

ווערט געשפילט:

1) „בר-כוכבא"

2) חנטשע אין אמעריקא

מיט רעגינא צוקער אין דער הויפט-ראלע.

3) „קוני לעמעל"

רעגינא צוקער — אלס — „קונע לעמעל"

צום שלוס א גרויסער מוזיקאלישער אלבום

סצענעס פון פאלגענדע פיעסען:

חונד'ל, ציפקע-פייער, שמענדריק, עקדת-יצחק, באבא-יאכנע

מיט א פערגרעסערטען כאר און ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון דיריגענט ל. זעלמאן.
מיט'ן אווענד פיהרען אן דיר. ד. צעלמייסטער, רעזשיסער ק. צימבאליסט און ש. הערשקאוויטש

נישט פערלענגערט דעם טערמין פון אויסקויפען פאטענטען

גרויסע רייהעס אין די שטייער-אמטער

(§) אזוי ווי די שטייער-אמטען האבען נישט פערלענגערט דעם טערמין פון אויסקויפען פאטענטען, ווי עס איז געווען אלע יאהר, האט זיך געלטען די פערזאמלונג אין שטייער-אמט בעם אויס-קויפען פאטענטען בעדייטענד פערגרע-סערט. געלטען זענען געשטאנען גרויסע רייהען „רייהעס" בעי די שטייער-אמטער.

אינקאסענט פון קארטעל

דעפרודירט 1000 זל.

(§) בעת'ן דורכפיהרען א רעוויזיע אין די בוכער פון קארטעל פון „פ. פ." דורך דער רעוויזיאנס-קאמיסיע איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז דער גע-צאהלטער אינקאסענט דאמאן קאמא-שינסקי האט אינקאסירט מיט-גלידער-אפצאהל נישט אריינגעטראגען אין די בוכער און זיך צוגעאייגענט ארום ארום 1000 זל.

דאס פרעזידיום פון קארטעל האט בעשלאסען דעם ענין איבערצוגעבען דער פראקוראטור.

א וואלד-שומר דער'הרג'עט

א „גאמבאזניק" פון הונגער

(§) דער וואלד-שומר אנדזשעי קרא-שונסקי (שעראדזער קרייז) האט געהער-ריט געלטען אין וואלד בעמערקט, ווי עמיצער טראגט 2 געהרג'עטע האזען. ער איז צו אוהם צו און געוואלט אוהם אפ-פירען צום נאהענטסטען פאליציי-פאסטען. יענער האט ארויסגעכאפט א מעסער און געוואלט שטעכען קראשונ-סקי'ן. קראשונסקי האט אויסגעשאסען און דערהרג'עט יענעם אויפ'ן ארט.

דער דערהרג'עטער איז דער 21-יעה-ריגער זגמונד וויעלגאווסקי. פאליציי פיהרט א אויספארשונג.

זיך דערטרונקען אונטערן אייז

א צווייטער „יונגע" ראנגעלט זיך מיט'ן טויט

(§) אין דארף ראוואל פאבסק זענען דער 8-יעהריגער אסקאר רולקע און דער 12-יעהריגער סטאניסלאוו מאטעוויסקי געלאפען אויפ'ן אייז פון דארטיגען טייך גליטשען. פלוצלינג האט דאס אייז געפלאצט און חויקע און פערשוואונדען געווארען און דער מינעיש. מאטעוויסקי האט אוהם געפרובט ראטעווען און אליין אויך אנגעהויבען טרונקען זיך. אויף זיי-ער געוואלדען זענען צוזאמענגעלאפען די פויערים, וואס האבען אוהם בעוויזען אפ-צוראטעווען. חויקע'ן האט מען שוין ארויסגענומען א טויטען.

דער העלדישער מאטעוויסקי איז פון אנגע ארום מיט א לונגען-אנטצינדונג און ראנגעלט זיך איצט מיט'ן טויט.

קאנפעקציע-עקספארט קיין ענגלאנד

זיך פערקלענערט מיט 75 פראצענט

(§) ווי דער עקספארטערן-פאר-באנד איז מודיע, האט זיך דער קאנ-פעקציע-עקספארט קיין ענגלאנד ווייטער פערקלענערט אויף 75 פראצענט.

אויסער וועלכען נאר עקספארטירט פרו-קאנט-סחורות. אין די לעצטע טעג געהט א קליינער עקספארט קיין רענעמארק.

אויפגעריסען די אייזערנע קאסע

אין דער לוטאמאווער קאאפעראטיווער באנק

(§) אין דער קאאפעראטיווער באנק אין לוטאמאווע האבען זיך געלטען ארייננ-געקריגען קאסע-ברעכער און מיט א האק אויפגעבראכען די אייזערנע קאסע און ארויסגענומען 400 זל. מזומנים און קוג-רנישע וועקסלען פאר 10.000 זל.

טאג-קלאנגען

„אין קמח אין תורה"

יודען ווילען נעביך עסען,
ס'איז פערפינסטערט זייער פנים,
און די יודישע קהלה
האט אין זינען גאר רבנים...

פאר די ארימע אויף קויהלען
נישט פארהאן ביי איהר קיין מצות,
נאר אויף „פענסיע" ווערט שוין קלע פון
פאר די נייע פורה-הוראות...

לאזט געמאך א צינד, ר' לייבעל,
ווייל איך האלט ס'איז אנ'עסבות:
שטאט די ארימע — מיט „קמח"
ווילט איהר קארמען זיי מיט „תורה"...

גראף קאלי

טעאטער און קונסט

נאך איינינע גאס-שפילען פון רעגינא צוקער

דער דירעקציע פון יודישען טעאטער אין פילהארמאניע איז געלונגען צו אנגא-זשירען די אין לאדז פאפולער געווא-רענע סוברעטין רעגינא צוקער נאך א-פאר איינינע גאסטשפילען.

רעגינא צוקער האט מיט איהרע פרי-העריגע אויפטריטען פערשטאנען צו ערהערבען דעם יודישען טעאטער-עולם אין ד. פערשטעלונגען זענען פארט אדורך מיט א גרויסען ערפאלג. רעגינא צוקער איז, אזוי ארום, געווארען אין לאדז א צוציהונגס-קראפט, אנ'אטראק-ציע אין די יודישע פילאנטראפישע גע-זעלשאפטען, וואס זענען אויך שטענדיג פערזארגט ווי צו פערפולן די לעצטע טעג, האבען אין די לעצטע וואכען שוין זיך געראטעוועט א דאנק זייערע בעטייליגונג אין טעאטער-פערשטעלונגען מיט'ן אנטייל פון דער בעליבטער סוב-רעטען. אויף דערביטע פון אייניגע וואהל-טעטיגע אינסטיטוציעס האט רעגינא צו-קער מסכים געווען אפצולעגען איהר רייזע קיין אויסלאנד און דא צו פערבלייבען נאך אויף א צאהל אויפטריטען אין יודישען טעאטער אויך צום וואוילטעטיגען צוועק. צוזאמען מיט רעגינא צוקער פערבלייבט אויך ווייטער קארל צימבאליסט.

די פרישע סעריע גאסטשפילען הויבט אן די דירעקציע מיט א אונגעוועהנליך א מיטעוסאנטען אונגער אונטער'ן נאמען „50 יאהר יודיש טעאטער — פון גאלד-פאדען ביז רומשינסקי". דאס פראגראם צוזאמענגעשטעלט ווערט פערשידענאר-טיג און פארביג.

נדבות

די פירמע „לעווי, אלענבערג און קרול", מאנופאקטור-לאגער אין לאדז, פיעטריקאווער 46 שפענדעט צום ליכטי-גען אנדענקען פון איהר געשעצטען, כ"ד-טבת פערשטארבענעם מיטארבייטער משה לערנער ז"ל:

פאר ג"ח-קאסע ביי פערמיטלער פערראיין, פיעטריקאווער № 64	25.— זל.
פאר דער נאכט-פאגאטאווניע פון „לינת-הצדק", צעגעל-גאס № 15	25.— „
פאר'ן „מושב-זקנים" אין לאדז	25.— „
פאר דער מיליטער קיך פאר ארבייטסלאזע ביי דער יוד. קהלה	25.— „
פאר „חסד של אמת"	25.— „
פאר ק ד ש זאגען	— — —
ס"ה	125 זל.

פערלענגערט דעם טערמין

פון בעלעגען לעהרער-עקזאמענס

(§) ס'איז פערלענגערט געווארען דאס בעלעגען דעם עקזאמען פאר די לעהרער, וואס בעזיצען נישט די געהע-ריגע קוואליפיקאציעס, ביז'ן ענדע פון שול-יאהר 1932/33.

די פערקריפטע פרוי

שפאנענדער ראמאן פון יודישען פאמיליען-לעבען אין פוילען.

געשריבען ספעציעל פאר'ן „לאדזער טאגעבלאט" פון לעאן גאלדמאן

(22 טע פארטזעצונג)

זי איז געבליבען שטעהן פאר דער טיר פון עפיס א בילינען האטעל און האט א ציה געטון בעים בלאק מיט א ציטערנדיגער האנד. עס האט זיך געעפענט א קלעין פענסטערל אין דער טיר און א מעוואקסענער קאפ האט זיך בעוויזען און געפרעגט, וואס זי פערלאנגט. רויזעלע האט געזאגט, וואס זי פערלאנגט.

— איהר זוכט א פראטיר? — האט דער בעוואקסע-נער קאפ געפרעגט.

— יא — האט רויזעלע געענטפערט.

— עס וואו האט איהר אייערע זאכען? איהר מוזט דאך האבען אייערע זאכען מיט זיך. אויב איהר קומט פון דער פרעמד — האט דער אונפריינדליכער מענטשער ווי-טער געזאגט, קוקענדיג אויף איהר מיט א אינע פון א פאליציאנט.

— איך האב גארנישט... איך קען בעצאהלען פאר-אויס.

דער ווערטער האט ארבענעלאזט דאס פענסטערל. רויזעלע האט מיט געבעט אויסגעבעטן:

— האט רחמנות אויף מיר! עס האנדעלט זיך דאך נישט אזוי וועגען מיר, ווי וועגען מיין קראנק קינד, וואס דארף שוין האבען א ווארים בעט. גיט א קוק מ' עס ציטערט פון קעלט.

די דאזיגע ווערטער האבען נאך ערגער גע-מאכט.

— וואס מיינט איהר? — האט ער א געשריי גע-טון — דא איז א שפיטאל? קראנקע ווילט איהר צו אונז אריינציהען? עס פעהלט אונז נישט מעהר. אז דאס קינד זאל דא שטארבען און די פאליציי זאל האבען מיט אונז צו טון.

בעי די דאזיגע ווערטער האט זיך דאס פענסטערל ווידער פערהאקט און רויזעלע האט א הילפלאזען ווידער געמוזט געהן איבער די גאסען מיט דעם קראנקען קינד אויף די הענד.

דאס הארץ איז איהר איבערגעגאנגען פון ווערטאג, פראכטיקונג. אז אין דער זעלבער צייט, ווען זי מוז זיך שלעפען איבער די גאסען און זוכען, ווי זי און איהר קינד נישט ארוין. הוליעט איהר מאן, וועלכער האט זי אזוי אומגליקליך געמאכט אין דער געזעלשאפט פון שכיר'ס און אויסגעלאסענע פרויען פון עבעגרונד. איהרע געדאנקען האבען פלוצלינג זיך פערוואנדען מיט אנ'אנדערן מענש, וועל-כער איז געוועזען דער געגענזאץ פון איהר מאן און אשר זענען דאס איהרע לייזען די שטרענג פאר דעם פערברע-כען, וואס זי איז בעגאנגען בעגען דעם דאזיגען אידעאלען מענש! און אזוי בראכטענדיג די פיינליכסטע געדאנקען איז זי בעפאלען שטעהן פאר א גרויס הויז, וואס האט

אויסגעזעהן, ווי א צירק. אויף דער טיר איז געהאנגען אנ'אויפשריפט „אומזיסטע נאכטלעגערס פאר היימלאזע". זי איז געווארען דערפרעהט, ווען זי האט איבערגעלייענט די דאזיגע אויפשריפט.

זי, רויזעלע, וואס איז ערשט מיט א צייט צוריק געווען די פרוי פון איינעם פון די רייכסטע היגע פאברי-קאנטען, מוז איצט זוכען א נאכט-לעגער אין דעם בעקאנ-טען ווארשעווער „צירק" פאר שלעפער און היימלא-זע.

איבערטרעטענדיג די שוועל פון דאזיגען „האטעל" האבען טרערען גענומען רינען פון איהרע באקען. אזוי שרעקליך האט דאס דאזיגע ארט אויסגעזעהן פאר איהר. אבער עס איז נישט געווען קיין צייט צו טראכטען. דאס קינד האט געציטערט אויף איהרע הענד און עס האט זיך איבערגעוועקט.

— מאמא — האט עס זיך שטיל בעקלאגט — עס איז מיר קאלט און דאס קעפעל טוט מיר וועה!

— בערוהיג זיך, מיין טייער מ. אב'ל! מיר קומען באלד ארייין אין א ווארים צימער — האט רויזעלע אויסגערופען א פערצווייפעלטע און האט א קלינג גע-טון.

עס איז ארויסגעקומען א מאנספערשוין מיט אנ'אונ-סימפאטישען פנים. ער האט עפעס נישט דייטליך א ברום געטון אונטער דער נאז און האט זי נעהייסען געהן הינטער איהם. זיי זענען אריינגעקומען אין א העל-בעלויכטענעם קארידאר. דא האט מען געזעהן א גרויסע טיר מיט גלאזענע שויבען. ער האט געעפענט די טיר און איהר אריינגעלאזט. ביי א טישעל איז געזעסען א מענשט אריבערגעבויגען איבער א דיק בוך. דער גרויסער זאל האט אויסגעזעהן נגנבע טרויעריג. אבער ס'איז בעתען גאנץ ווארים אין איהם. נאך דעם לאנגען וואנדערן אויף די גאסען אין שניי און קעלט האט רויזעלע זיך דערפרעהט. ווי ליכט איז איהר איצט געווען אנצוקוקען דעם גרויסען אויוען און מעלבען עס האט בעקומען א טייער. איהרע בייגער האבען זיך גע-נומען אויפטויען.

— ווי איז אייער נאמען? — האט געפרעגט דער פערשוין ביים דיקען בוך.

זי האט שוין בעוועלט ענטפערן, אבער פלוצלינג איז זי בלייך געווארען און איז געווארען שטיל.

זי האט דאך נישט געקענט זאגען ווער זי איז, היינט זי זי וואלט דערמיט געקענט זיך און דאס קינד ארייננאר-פען אין א גרויס געפאהר.

— איך בעט אייך, ערלויבט מיר נישט צו זאגען מיין נאמען — האט זי בעזאגט א ציטערדיג און האט ארעבגעלאזט די אויגען.

דער סעקרעטאר האט זי אנגעקוקט מיט א פערוואונ-דערטען בליק.

— גוט, אזוי קען נישט זיין! האט איהר בא זיך צום א דאקומענט.

— איך האב גארנישט.

דער סעקרעטער האט גלייכגילטיג זיך א דרעה גע-טון א האנט און געזאגט:

— אהן א דאקומענט קען איך אייך, לייידער נישט אריינלאזען, ווייל מיר מוזען זיך פאר פאליציי פערע-נטפערן פאר פערזאנען.

(פארטזעצונג קומט)

די גראנדיעזע יובילעאום-פייערונג פון חבת-ציון און קרן-קימת

די חגיגות צו די גרויסע יובילעאום-פייערונגען פון דער חבת-ציון-באוועגונג און קרן-קימת אין אונזער שטאט זענען אין פולן גאַנג. א באזונדער שטאַרקן אינטערעס האָט ארויסגערופן אין די יודישע נאַציאָנאַלע קרייזן די גראַנדיעזע אַקאַדעמיע, וואָס ווערט איינגעאָרדנט מאָרגן מיטוואָך אין פילהאַרמאָניע. צו דער פייערונג קומט ספּעציעל — ווי מיר האָבן שוין מיטגעטיילט — דער אָנגעזעהענער גאַסט פון ארץ-ישראל, העברעאישער שריפטשטעלער און פובליציסט, איינער פון די ערשטע חובבי ציון, וואָס האָט מיטגעמאַכט די באַוועגונג פון איהר ענטשטעהונג אָן — ה' אלתר דרויאַנאָוו, וועלכער ווײַלט איצט אין פוילען, צוזאַמען מיט דרוי-יאַנאָוו'ן וועלען ארויסטרעטען אויף דער אַקאַדעמיע מיט רעדעס אויך די באַקאַנטע היגע ציוניסטישע טוער: ה' משה לימאַן און ד"ר אריה טאַרטאַקאָווער. דעם צווייטן טייל פון דער אַקאַדעמיע ווערט אויספיהלען א קאָנצערט פון ערנסטער מוזיק, אויסגעפיהרט דורך סאָליסטען, כאָר און אָרקעסטער פון „הזמיר" אונטער דער לייטונג פון ה' יאַבלאָן און אַקאָמפּאַנימענט פון ה' ל. ליבערמאַן.

אין דער פייערונג וועלען זיך באַטייליגען די דעלעגאַציעס פון די פאַרשידענע ציוניסטישע גרופּירונגען און יוגענד-אָרגאַניזאַציעס (מיט די פאַהנער), קולטורעלע און געזעלשאַפטליכע פאַרבאַנדען. צום פּרעזידיום פון דער אַקאַדעמיע זענען איינגעלאַדען געוואָרען די ערשטע לאָדזער מורשים פון'ם אַמאָליגען א. נ. „אָדעסער קאָמיטעט".

דאָס פּראָגראַם פון די יובל-פייערונגען נעמט נאָך אַרום א גאַנצע רייהע קלענערע פאַרזאַמלונגען אין די פאַרשידענע אָרגאַניזאַציעס, וואָס וועלען פאָרקומען אין משך פון דער וואָך.

ראַדיאָ פּראָגראַם

דינסטאָג, 3 יאַנואַר

לאָדז, 11.58 צייט סיגנאַל און טרומייטן פון מאַריאַצקי. 12.10 מוזיק פון גראַמאָפאָן-פּליטן. 13.15 הפסקה. 15.25 עקאָנאָמישע נאָכריכטן. 15.50 קינדער פּראָגראַם. 16.30 גראַמאָפאָן-פּליטן. 16.40 [illegible]. 17.10 פאָרלעזונג. 17.35 פּאָפּולערער סימפאָנישער קאָנצערט. 18.50 פאַרשידענעס. 19.15 קאָמוניקאַט פון דער האַנדעלס-קאַמער. פאָרלעזונג. דעם פּראָגראַם אויפ'ן קומענדיגן טאָג. 19.30 פילם קאַלענדער און טעאַטער רעפּערטואַר. 19.45 ראַדיאָ פּרעסע זשורנאַל. 20 — פּליטן. 20.15 פאָפּולערער קאָנצערט. 21.15 [illegible]. 22.10 קאָנצערט. 22.40 [illegible] ראַדיאָ פּרעסע זשורנאַל. 22.50 טאַנץ מוזיק.

קיפּאַל № 1
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.

דער באַזיצער פון'ם דאָזיגען קופּאָן קאָן באַקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאָנסול פון אונזער רעדאַקציע.

גילטיג היינט דינסטאָג.
פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג

פאַר דער באַקוועמליכקייט פון די פּראָווינצער לעזער.

אין דער הויפּט-שטאָט פון דלות

(ענדע פון זייט 3)

פּשוטע הונגער האָט זיי געשטופּט צו גזבה. איינבראָך, אָנפאַל. די ביאָגראַפיע איז כמעט שטענדיג די זעלביגע: עלטער: 22, 24 אָדער 28 יאָהר. אַרבייטסלאָז. סיבה: הונגער, דירה-געלט גישט באַצאָהלט, דאָס קינד קראַנק. ס'וואַרט דער צעטל פון „אַרבייטען אויף גאַס" מאָרדן. די מערדער זענען כמעט אַלעמאָל יוגענדליכע, אַרבייטסלאָזע, אָדער רואינירטע קליינע סוחרים. די קרבנות — צומייסטן בריוולטרעגער און טאַקסי-שאָפערען. די שאָפערען-מערדער האָבן לעצטנס אָנגענומען אַזעלכע שרעקליכע פאָרמען אַז די לעצטע זאָגן זיך אָפּ

אין א סך פאַלן צו פיהרען פּאַסאַזשירען, וואָס זעהען אויס פאַרדעכטיג. זיי האָבן אַפילו געשאַפן אַן אייגענע זעלבסטשוץ-אָרגאַניזאַציע.

טאָג-איין, טאָג-אויס געהט פאָרביי פאַר'ן געריכט די דאָזיגע גאַלעריע פון „פאַרברעכער". די גרעסטע צאָל, פאַרשטעהט זיך, פאַרנעמט די קאַטעגאָריע פון די, וואָס „שטערען די עפנטליכע רוה און זיכערקייט", דהיינו: דעמאָנסטראַנטען, שטרייקענדע, קרבנות פון היטלער-באַנדעס און בכלל „מלוכה-פאַררעטער".

—§—

פאַרשרייבט!

אייערע קינדער וואָס לערנען אין פוילישע שולען אין דעם איינציגען מוסטערהאַפטן רעליג. בית ספר פאַר קינדער וואָס לערנען אין פויל. שולן

„תורה ודת"

פלאַץ וואָלנאָשטשי (ביים שטאָט) 6

פאַר קינדער פון 14-5 יאָהר דאָס לעהר פּראָגראַם פון תורה ודת נעמט אַרום א קורס פון אַלערליי למודי קודש (עברי, חומש, רש"י, נ"ך דינים, משניות, גמרא, קריאת התורה, העברעאישע שפּראַך, יוד. געשיכטע א.ז.וו.

און אַלעס וואָס א יודיש קינד דאַרף צו וויסען

דאָס לעהר פּערסאָנאַל באַשטעהט פון די בעסטע פּעדאַגאָגישע קרעפטען. צוליב'ן קריזיס הנחה-פּרייזען.

קינדער פון 4 ביז 8 יאָהר ווערען געבראַכט און אַהיימגעפיהרט דורך א ספּעציעלן מענש.

אויסגעצייכנטע שווייסונגען

מעטאַל-באַאַרבייטונגען און שלאָסער-אַרבייטען

פאַר [illegible]

J. Reder, Łódź
Konstantynowska 11/13,
(róg zachodniej)

אין די נאָהענטסטע וואָכען ערשיינט

„לאָדזער יזכור-בוך"

פאַרטעליעריכער ביאָגראַפיע צו פאַרגיסטערירען די פאַרשטאָרבענע לאָדזער יודישע בירגער, פאַרדינסטפולע תושבים פון יודישן לאָדז אין פאַרשידענע נכתבים פון דער יודישער קהלה. וואָס זייער לעבען איז געווען פאַראייביגט צו ווערען אין דער געשיכטע פון לאָדז.

„לאָדזער יזכור-בוך" וועט ברענגען קורצע מאָנאָגראַפיעס באַשרייבונגען און כאַראַקטעריסטיקעס פון לאָדזער נפטרים וועט געבן אין פּינקטליך פאַרצייכנען לדורות אַלע זייער פאַרדינסטפולע מעשים פאַר דער שטאָט און וועט זיין דער היסטאָרישע מצבה פאַר'ן פאַרגאַנגענעם יודישן לאָדז.

„לאָדזער יזכור-בוך" ווערט רעדאַגירט און צוזאַמענגעשטעלט פון הויכגעשאַצטע זשורנאַליסטען און וועט זיין אַרויסגעגעבן אין שעהן פּאַפּיר, שעהן געדרוקט, און פאַרזעהן מיט פאָטאָגראַפיעס פון די נפטרים און זייערע קברים.

יעדער לאָדזער יוד דאַרף אַבאָנירען דאָס „יזכור-בוך"

אין „לאָדזער יזכור-בוך" וועט איהר געפינען א באַשרייבונג און דעם יאָרצייט פון אייערע פאַרשטאָרבענע עלטערן, קרובים, פריינד

ליינט און אַבאָנירט דאָס „לאָדזער יזכור-בוך"

יעהרליכער אַבאָנעמענט 5 זל., פּרייז פון איינצעלנעם נומער 1.50 זל.

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע:

לאָדז, פּיעטריקאָווער 82, ט. 78.11, פּאָסטקעסטל נ' 362

(קאַצענעלזאָנס גן-ילדים (פרעבל-שולע)

Przedszkole

דער ערשטער ערציהערישער פרעבעל-אַנשטאַלט אין לאָדז, פון י. 1911

איז שוין געעפנט געוואָרען אין נייעם גימנאַזיום בנין

ZAWADZKA 43 tel. 151-79

קינדער (יונגעלעך און מיידעלעך) פון 4 יאָהר אָן ווערען אָנגענומען אין קאַנצעלאַריע פון גימנאַזיום, פון 10–2 און פון 5 אָבנ.

אינזש. א. רוסאַק

געשוואוירענער דאָלמעטשער ביים קרייז-געריכט אין לאָדז
נאַרוטאָוויטשאַ 47, טעל. 245-68 [illegible]
פיהרט אויס איבערזעצונגען פון אַלע אַרט אַקטן, דאָקומענטן און קאָרעספּאָנדענץ.

טראַצינעס!
TROCINY

וויכטיג פאַר סאָדע-וואַסער פאַבריקאַנטן און פאַר אייז-הענדלער

גוטע טראַצינעס ביליג קען מען באַקומען

פּיעטריקאָווער 60 אין קאַסטען-פאַבריק

אויך וואָגאָנענווייז צו באַקומען.

צו פאַרדינגען

א פראַנטאָווע געוועלב צוזאַמען מיט 3 שטובען און קיך אויף 11. ליסטאָפּאַדאַ 43. צו דערפאַהרען ביי טקאַטשעווסקי נאַיאָמיעסקאַ 29.

לא שדי איניש
וזוא בכדי (כתובות ל"ו)

אַלע יודען ערלעדיגען דעריבער

זייערע רעכטס-ענינים נאָר אין דעם אונטער אָנגעגעבענעם ביוראָ, וואָס פ'ווערען רעדאַגירט און ערלעדיגט לויט'ן אוסטאַוו: פּאַדאַניעס אין שטייער און מיליטער-ענינים, סקאַרגעס און אַפּעלאַציעס אין ציווילע-קאַרנע ספּראַוועס ווי אויך פר. שותפות-אַקטען, דזשערזשאַוועס, וויעלאַנטשעניעס א. ז. וו. קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פוילען פּאַדאַניעס לויט פאַראָרדנונג וועגען פאַרקלענערן פּאַטענטען אויף 1932.

דאָס ביוראָ שיקט אַרויס: מאָניטען, רעדאַגירט אין נעהעריגען טאָן, וועלכע ברענגען א געזיכערטען ערפאָלג.

ספּעציעלע אָפּטיילונג פאַר איינקאַסאָ פון פּראָטעסטירטע וועקסלען און אָפענע חובות אויך אויף דער פּראָווינץ ביי דער מיטבאַטייליגונג פון רוטינירטע און ענערגישע איינקאַסענטען.

רעכטס-קאָנסולענט

י. ח. בוזין, לאָדז, אָגראָדאָוואַ 3

טעל. 191-48

ביטע שריפטן

אַקטען, ירושות, עצות
ערלעדיגט ביוראָ

זאַמענהאָף, פּאָמאָרסקאַ 19

טעל. 200-10

איבערצוגעבן

8 שטובען און א קיך מיט באַקוועמליכקייט

צו ערפאַהרען פּיעטרקאָווער 10, רעכטער איינגאַנג וואוינונג 14.

שרייבען שעהן און שנעל

לערנט אויס דער באַריהמטער קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס. איך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען א יודישען בריף אין 15 טעג, אַפילו דעם וואָס קען נאָרניט. די עלטער שפּילט קיין ראָלע ניט.

זאַוואַדזקאַ 19 [illegible]

מה-1 לדצמבר מתקבלת חתימה על

„זרמים"

שבועון לספרות, לענייני החיים, למדע ולחנוך בהשתתפות טובי הסופרים בעולם כולו.

יצא לאור גליון א' משתתפים בו:

צ.ז. וויינבערג, ד"ר י. ויגודסקי, ל. הון, ד"ר י. טשרנא, צ. י-ה, ש. י. פינלס, פרופ' ד"ר יוסף קלויזנר, ישר. קלויזנר, דוצ. ד"ר י. שטיין, מ. ב. שניידר, שטוקהמר ועוד.

מחיר החתימה: דחדש 1.60, לרבע שנה 4.80 לחצי שנה 9.60, לשנה 19 זהובים.

הכתובת: „זרמים" ווילנה, סלאָוואַצקעגאָ 12-9 למשלח כספים: פ.ק.א. 82.217

א גינסטיגע געלעגענהייט
2 שטובען מיט א קיך

מיט אַלע באַקוועמליכקייט צוליב אַבריזע זעהר ביליג אָפּצוגעבן.

נעהערע אינפאָרמאַציעס פּיעטריקאָווער 60 ביי ביאַלער, טעלעפאָן 112-88.

פיל יאָהרען בין איך געווען באַאַמטער אין די גרעסטע פירמעס פון האָלץ-בראַנזשע, יעצט צוליב'ן קריזיס זוך איך אַ פּאָסטען פאַר א גאַנץ קליינעם געהאַלט ביי וואָס פאַר א געשעפט עס איז. איך באַזיץ די בעסטע רעפערענצן און קאָן ערמיהלען ביוראַליסטישע אַרבייט ווי אויך אַלס איינקאַסענט. מיינ'ע דרעס געפינט זיך אין רעדאַקציע. 84

א צימער

פאַר א סובלאָקאַטאָר איז אָפּצוגעבן.

11-טער ליסטאָפּאַדאַ 42, וו. 17. 80

וויכטיג
פאַר ה"ה סוחרים און פאַבריקאַנטען!!!

אויף דער לעצטער זיצונג האָט דער סענאַט באַשטעטיגט דעם אוסטאַוו

וועגען פאַרקלענערן דעם אומזאַץ-שטייער

אונטערשטרייכענדיג אָבער, אַז געגיסען פון די הנחה קענען נאָר די אונטערנעהמונגען, וועלכע וועלען איינפיהרען ביי זיך פון ניי-יאָהר 1932 א רעגעלמעסיגע דאָפּעלטע בוך-פיהרונג. צוליב דעם וואָס די פאַרקלענערונגען פון דעם שטייער זענען גענוג גרויסע דאַרפאַר ליגט אין אין אינטערעס פון אונזערע סוחרים און פאַבריקאַנטען די דאָפּעלטע בוכהאַלטעריע איינצופיהרן.

רוטינירטער בוכהאַלטער - בילאַנסיסט.

לאַנג-יעהריגער מיטאַרבייטער פון א רייהע גרעסערע פירמעס, וועלכער ציכנעט זיך אויס מיט די בעסטע אויסצייכנונגען און רעקאָמענדאַציעס. פיהרט איין דאָפּעלטע בוך-פיהרונג אויף שעה'ן מעלדען זיך צו י. ווינשטיין, וואָלטשאַנסקאַ 62 טעל. 142-55 פון 2 ביז 4 נאָכמ. און פון 8 אָוו.

טוך- און קאָרט-לאַגער
Sz. Maroko

לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ 2 №
פּראָנט 1-טער שטאָק. טעל. 159-48.

עס פּעהלט צום הערבסט און ווינטער סעזאָן א גרויסען אויסוואַהל פון די נייעסטע און בעסטע דאַמען- און הערען-שטאָפען.

בעמ.: פאַר שניידער ספּעציעלער ראַבאַט

קליינע פּאַדאַטקעס!!

וועלען צאָהלען פון ניי-יאָהר אָן סוחרים, וועלכע וועלען פיהרען האַנדעלס-ביכער! איך פיהר שוין פיל יאָהר ביי איינגע פירמעס האַנדעלס-ביכער, וועלכע ווערען קאָנט אַלירט און שטענדיג פון סקאַרב אָנערקענט! און די פירמעס צאָהלען פּאַדאַטקעס נאָר לויט די ביכער. איבערדעם דאַרפען סוחרים, וועלכע ווילען פון ניי-יאָהר איינפיהרען ביכער, זיך ווענדען צו מיר! מיט אַכטונג

ג. גרינבוים קאָנטאָקאָרענטער
לינקע אָפיציגע 1 שטאָק. 46

פערלאַג ח. ברושאַזאַ

עס איז ערשינען א ניי בוך פון יואל מאַסטבוים

ציגיינער-פלאַט

אין בוך קומען אַריין א רייע נייע שאַפונגען, וואָס דער דיכטער האָט פאַר די לעצטע צייטען אָנגעשריבען

Kultur-Liga, Leszna 42

א זיידענע קאָמבינאַציע 11.50 זל.

ROBOTA RĘCZNA האַנד-אַרבייט
לויט די לעצטע מאָדע אויסגעפיהרט

אויך נעמט מען צו שטיקען און נייען זיידענע נאַכט-העמדער און אַנד. וועש צו ביליגע פּרייזען. ביי בלייוויס, זאַוואַדזקאַ 27, לינקס, 2 שטאָק

קלאַנג-קינא
ZACHĘTA
זגיערזשער-גאַס 26.

היינט און ווייטערע טעג!

גרעסטער סוקצעס פון דער פוילישער קלאַנג-פילם פּראָדוקציע! דראַמע פון ליבע און אויפאָפּפערונג לויט דער ערצעהלונג פון וואַצלאַוו שיעראָשעווסקי. — — א. נ.

אויף סיביר

אין די הויפּט-ראָלען:

Jadwiga Smosarska,
Adam Brodzisz, Bogusław Samborski

אין קורצען: „אין די נעץ פון שקר" אין קורצען:

אָנהויב פון די פאָרשטעלונגען: טעגליך פון 4 נ.מ., שבת, זונטאָג און חגאות 12 אַ זייגער מיטאָג. דער זאַל איז גוט באַהייצט.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

1 זאַוואַדזקאַ 1

נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער, קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועז-קראַנקהייטען.

קוואַרץ-לאַמפּ-עלעקטרישער הייל-קאַבינעט - קאָסמעטיק.

טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונט
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמ.

באַזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען.

וויזיט 3 זלאָטעס

דאָס עלעקטראָטעכנישע ביוראָ
Siła i Światło
פון וו. קרוקאָווסקי
פּאָלודניאָוואַ 23 טעלעפאָן 139-52

נעמט אָן דורכצופירען אינסטאַלאַציעס פון ליכט און קראַפט, קויפט און פאַרקויפט מאָטאָרען און ערלעדיגט אַלע אַרט עלעקטרישע איינריכטונגען אויף לייכטע באַדינגונגען.

ביליג, רעעל, שנעל און פּינקטליך!

לאַנג-יעהריגער
געריכטס-סעקרעטאַר
שרייבט און ערלעדיגט אַלערליי
ביטעס, אנקלאַגעס און קלאַוזולעס
— ספּעציאַליסט אין מיליטער-ענינים. —
שנעלער אויסקויף פון פּאַטענטען און רעגיסטראַציע-קאַרטען אויפ'ן יאָהר 1932.

ב. מאַן, פּעטריקאָווער 10

אַבאָנירט לעזט דאָס
לאָדזער טאָגעבלאַט

אַבאָנעמענטס-פּרייז: פאַר א חודש אין פוילען 5 זלאָטיס, אין פראַנקרייך און בעלגיען—20 פראַנק, אין אַנדערע לענדער 1.25 [illegible] | אַנאָנסען-פּרייז: פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100% טייערער, אויסער דער שטאָט טיט 60 טייערער. פון די פּרייזן ווערט ניט אָראָפּגעלאָזן קיין ראַבאַט. פאַר א מילימעטער-שורה פאַר'ן טעקסט 16 גר. פרייטאָג 24 גר., אין טעקסט 40 גר. פרייטאָג 60 גר. נאָכ'ן טעקסט 17 גר. פרייטאָג 18 גר.

Drukarnia, E. i K. Lamburskich, Łódź, Piotrkowska 16, Dzierżawca M.B. Wein. | Odpowiedzialny Red.-wydawca: [illegible]